

KLIIMAMINISTEERIUM

ELURIKKUSE, METSANDUSE JA KESKKONNAKORRALDUSE PROGRAMM 2027-2030

Sisukord

1. Programmi üldinfo	3
2. Sissejuhatus.....	3
3. Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused.....	5
4. Programmi eesmärk ja mõõdikud	10
5. Rahastamiskava.....	11
6. Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs	11
Programmi tegevus 1. Elurikkuse ja mulla kaitse	11
Programmi tegevus 2. Metsandus ja jahindus	23
Programmi tegevus 3. Keskkonnakorraldus	30
Programmi tegevus 4. Kiirgusohutus	34
Programmi tegevus 5. Keskised IT-teenused	37
7. Programmi juhtimiskorraldus	37
Lisa 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine	38
Lisa 2. Programmi teenuste kirjeldus	39
Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus	44

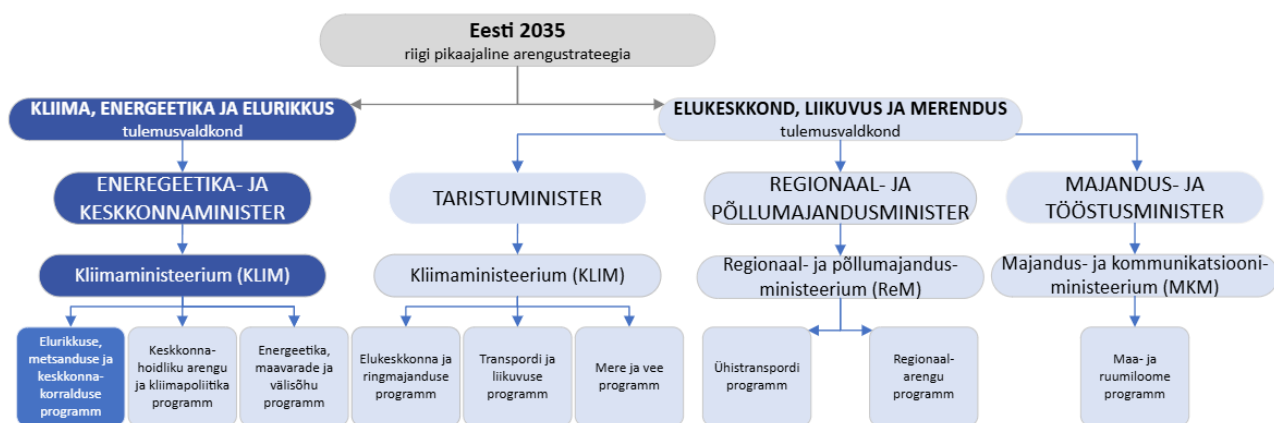
1. Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Kliima, energeetika ja elurikkus
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eestis on elurikas loodus, jätkusuutlik energia varustuskindlus, keskkonnateadlik ühiskond ja kliimakindel majandus.
Valdkonna arengukava	Muud strateegilised dokumendid: Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 ¹ Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2018–2027 ²
Programmi nimi	Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm
Programmi eesmärk	Eestis on puhas ja elurikas keskkond ning kestlik keskkonnakasutus.
Programmi periood	2027–2030
Peavastutaja	Kliimaministeerium (KLIM)
Kaasvastutajad	Keskkonnaamet (KeA), Keskkonnaagentuur (KAUR), Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (KEMIT)

2. Sissejuhatus

Alused ja põhimõtted

Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm on üks tulemusvaldkonna „**Kliima, energeetika ja elurikkus**“ programmidest

Joonis 1. Kliimaministeeriumi põhitegevustega seotud tulemusvaldkonnad ja programmid.

Programmi koostamisel on lähtutud Kliimaministeeriumi vastutusvaldkondade ja juhtimisloogika ülesehitusest, mille järgi koondab programm ühise eesmärgi alla

¹ [Eesti Keskkonnastrateegia 2030](#)

² [Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2018–2027 | Kliimaministeerium](#)

elurikkuse, metsanduse, keskkonnakorralduse ja kiirgusohutuse valdkondade eest vastutava asekanstleri koordineeritavad teemad.

Programmi rakendamisel arvestatakse riigi eelarvestrateegia, struktuurivahendite kasutamise rakenduskava, [Eesti 2035](#) sihtide ning teiste seotud arengudokumentidega. Programmi koostamisel on arvestatud eelkõige eesmärkide, mõõdikute ja kavandatud tegevuste osas järgmiste arengudokumentidega: [Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030](#), [Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2018–2027](#), [Kliimapolitiika põhialused aastani 2050](#).

Seosed ja eesmärgid

Programm aitab saavutada tulemusvaldkonna eesmärki, toetades elurikkuse säilimist ja taastumist, puhta ja elurikka keskkonna hoidmist ning tõhusat keskkonnakasutust.

Tabel 1. Tulemusvaldkonna kliima, energeetika ja elurikkus mõõdikud ja sihttasemed (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus).

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2025)	2027	2028	2029	2030
Keskkonnateadlikkuse indeks (%) Allikas: Kliimaministeerium	41,10 (2024)	47,5	50,5	53	53
Kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus, mln tonni CO ₂ ekvivalenti Allikas: Riiklik KHG inventuur	12,1 (2024)	11	10,6	10,3	9,9
Looduskaitse eesmärgil riiklikult kaitstavate alade osakaal maismaast, % Allikas: Kliimaministeerium	28	29	30	30	30
Metsamaa pindala hektarites, mln hektarit Allikas: KAUR SMI	2,35 (2024)	2,3	2,3	2,3	2,3
Energia jätkusuutlikkuse indeksi koht riikide järjestuses Allikas: Maailma Energeetikanõukogu	15. koht	15. koht	15. koht	15. koht	15. koht
Kasvuhoonegaaside heide energeetikasektoris, tuhat tonni CO ₂ ekv Allikas: Riiklik KHG inventuur	3131,7 (2024)	2620	2492	2364	2236

Programm panustab riigi pikaajalise arengustrateegia „[Eesti 2035](#)“ sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisse, eeskätt teemakimpudes „Majandus ja kliima“ ning „Ruum ja liikuvus“ kirjeldatud tegevuste kaudu, samuti arenguvajadusega „Elurikkus ja keskkond“ seotud muudatustesse.

Programm aitab kaasa ka Eesti 2035 mõõdikute „[Kasvuhoonegaaside netoheide CO₂ ekvivalenttonnides](#) (sh LULUCF ehk maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektor)“ ja „[Keskkonnatrendide indeks](#)“ eesmärkide saavutamisele. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi eesmärkide ja mõõdikutega arvestatakse programmi tegevuste kavandamisel ning täpsemad seosed tuuakse välja programmi tegevuste juures.

Programmi elluviimiseks kasutatakse lisaks riigieelarvelistele vahenditele ka välisvahendeid, sealhulgas [Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 rakenduskava vahendeid](#), [LIFE programmi](#), [Eesti-Šveitsi koostööprogrammi](#) ning [Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra finantsmehhanismide](#) vahendeid. Nende kaudu rahastatakse muu hulgas keskkonnamõju hindamise digipööret, märgade elupaikade taastamist, linnade elurikkuse suurendamist, kaitsekorralduslikke tegevusi, seiremetoodikate ja infosüsteemide arendamist ning looduspõhiste lahenduste rakendamist. Programm annab suunad ka 2028+ välisvahendite planeerimisele.

Programm panustab [ÜRO säästva arengu eesmärkide](#) saavutamisse:

Muudatused

Võrreldes Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programmiga 2026–2029 on programmis läbivalt muudetud programmi tegevuste nimetused nimisõnadeks ning meetme tasand on programmist välja jäetud, kuna see ei omanud enam sisulist väärtust.

Võrreldes 2026-2029 programmiga ei dubleerita enam erinevatel planeerimistasanditel mõõdikuid ning mõõdikute arvu on vähendatud ja võimalusel õiged mõõdikud õigele tasemele tõstetud (programmi tasandil on kuni 5 mõjumõõdikut ja programmi tegevuste tasandil on 2-3 tulemusmõõdikut).

2026. a juunis võttis riigikogu vastu tuumaenergia- ja ohutuse seaduse (TEOS), mille raames pädev tuumaregulaator luuakse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) juurde ja hakkab korraldama kiirgus- ja tuumaohutusalast tegevust, sellest tulenevalt viiakse 1. jaanuarist 2027 kiirgusohutuse teenused Keskkonnaametist TTJAsse.

Hindamised ja tõhustamiskavad

2025. aastal ei viidud läbi hindamisi ega koostatud tõhustamiskavasid.

3. Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused

Programmi eesmärgi saavutamisel on jätkuvalt keskne prioriteet tasakaal keskkonnakaitse ja keskkonnakasutuse vahel. Programmi tasandi mõõdikud annavad koondvaate Eesti maismaaökosüsteemide seisundist, metsamaa kestliku kasutamise võimalustest ning metsasektori majanduslikust tootlikkusest. Nende kõrval jälgitakse tegevuste tasandil looduskaitse, metsanduse, keskkonnakorralduse ja kiirgusohutuse konkreetsemaid tulemusi. Valdkonna tugevuseks on järjepidev keskkonnapoliitika, toimivad toetusmeetmed, edukas väliskoostöö ning arenevad andme- ja e-teenused,

kuid kitsaskohtadeks on ebapiisav rahastus, kasvav surve maakasutusele ja vajadus kiirendada haldusmenetlusi ilma kvaliteeti kahjustamata.

Elurikkuse ja mulla kaitse

Eesti keskkonnakaitse valdkond on mitmetes aspektides tugev ja hästi arenenud. Head näited on keskmiselt kõrgemalt loodushoidu ja keskkonnateadlikku eluviisi väärtustavad inimesed, keskkonnakaitse valdkonna järjepidevus, toimivad toetusmeetmed, edukas väliskoostöö ning edulood infosüsteemide ja e-teenuste arendamisel. Tugevuste kõrval on valdkonnas aga mitmeid kitsaskohti nagu valdkonna ebapiisav rahastamine ja asjaolu, et elurikkuse ja mulla kaitsmine on keeruline majandushuvide eelistamise või konkureerivate huvide tõttu maakasutuses.

Eluslooduse kaitse ja kasutuse eesmärk on, et liigid ja elupaigad on soodsas seisundis, maastikud on mitmekesised ning metsa majandatakse kestlikult. Vaid hästi toimivad ja elurikkad ökosüsteemid on võimelised pakkuma ökosüsteemi teenuseid ning aitavad kohaneda kliimamuutustega. Eesti maismaast koos siseveekogudega on **looduskaitse piirangutega alasid 28%.**

Eestis on säilinud elurikkad loodusmaastikud, kuid poolte loodusdirektiivi liikide ja elupaikade seisund on ebasoodne või teadmata. Elurikkuse eesmärkide saavutamist piiravad konkureeriv maakasutus, ruumilise planeerimise killustatus ning loodusele avalduva mõju ebapiisav arvestamine. Kitsaskohtadeks on muuhulgas puudulik teave, ebapiisav rahastamine ja konkureerivate huvide eelistamine elurikkuse ja mulla seisundi parandamisele. Elurikkuse ja mulla ning maakasutuse otsused on pikaajalise ja sageli pöördumatu mõjuga, mille kuhjuv mõju võib olla ulatuslik. Elurikkuse peamised surveallikad on elupaikade hävimine ja kahjustumine, muldade seisundi halvenemine, loodusressursside liiga intensiivne kasutus, kliimamuutused, saaste, veekogude eutrofeerumine ja invasiivsed võõrliigid. Puuduvad tõhusad meetmed säilitamiseks elurikkust väljaspool kaitstavaid loodusobjekte. Ohuks on ka võõrliikide laienev levik, mida soodustavad kliimamuutused. Suurte taristuobjektide rajamisel suureneb surve keskkonnale ja vajadus planeerida elurikkust suurendavaid ning kaitsvaid meetmeid. Eestis on elurikkuse kadu olnud väiksem kui paljudes teistes riikides, kuid ka siin jätkub loodusliku mitmekesisuse vähenemine ning vaja on süsteemselt taastada kahjustatud elupaiku ja tugevdada elurikkuse hoidmise põhimõtteid ka väljaspool kaitstavaid alasid. Oluline väliskeskkonna muutus on EL looduse taastamise määruse jõustumine 2024. aastal, mille alusel loovad riigid riikliku looduse taastamise kava. Samal ajal tuleb paremini siduda looduskaitse põhimõtted ruumiloomesse, maapoliitikasse, taristuarendusse ja teistesse majandussektoritesse. Aktiivselt tegeletakse ohustatud liikide ja elupaigatüüpide kaitse, taastamise ja seirega. Kaitstavatele aladele on kehtestatud kaitseriim ning kaitsealadele ja püsielupaikadele alaspetsiifilised kaitse-eeskirjad.

Maa- ja mullakasutuse reform kätkeb endas juhtimissüsteemi arendamist mullastiku teenuste efektiivseks ja jätkusuutlikuks kasutamiseks, elurikkuse kaitseks ja kliimamõju vähendamiseks. Muldade seisundi parandamiseks ja muutuste jälgimiseks jõustus 2025. aasta lõpus nn mullaseire direktiiv ning 2028. aasta lõpuks tuleb direktiivist tulenevad kohustused võtta üle Eesti õigusaktidesse. **Maa ja muld on riigi strateegiline kapital**, mille väärtuse säilitamine eeldab kvaliteetseid andmeid ja järjepidevat juhtimist. Keskmes on **riskide ennetamine, teadmuspõhine juhtimine ja riigi pikaajaline konkurentsivõime**. Tegemist ei ole uue kuluga, vaid suuremate tulevaste kulude vältimisega. Riigid, kes investeerivad maa- ja mullainfo süsteemidesse, suudavad ennetada miljonitesse ulatuvaid keskkonna- ja majanduskahjusid. Eesti küsimus ei ole, kas sellist süsteemi rahastada, vaid kui suure hinnaga oleme valmis selle puudumise tagajärgi tulevikus kandma. Rahastamata jätmise korral suureneb oht teha otsuseid puudulike või aegunud andmete põhjal, mis võib kaasa tuua ebatõhusa maakasutuse, raskused kliima- ja keskkonnanäesmärkide täitmisel ning kasvava riski EL-i nõuetele mittevastavuseks. Pikaajaliselt tähendab see suuremaid kulusid riigile, nõrgemat toidujulgeolekut ning maa- ja mullaressursi kvaliteedi halvenemist, mille taastamine on märksa kulukam kui ennetav investeering juhtimissüsteemi.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- Elurikkuse valdkonnas on prioriteediks **riikliku taastamiskava koostamine ja rakendamine ning looduskaitseliste piirangutega alade osakaalu suurendamine 30%-ni Eesti maismaast**. Sellega koos tuleb parandada kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamist ja seiret, tugevdada elurikkuse arvestamist planeeringutes ning otsida uusi lahendusi elurikkuse hoidmiseks ka väljaspool kaitstavaid alasid.
- Elupaikade taastamise Euroopa Liidu struktuuritoetuste perioodi 2021–2027 meetmega jätkatakse **looduslike elupaikade ja pärandniitude taastamist**, et suurendada ökosüsteemide vastupanuvõimet kliimamuutustele. Tegevuste kogumaht on 18,8 mln eurot kuni 2029. aastani, millest ELi ÜF toetus moodustab 16,0 mln eurot.
- Jätkatakse **maa- ja mullakasutuse juhtimissüsteemi arendamist** mullastiku teenuste jätkusuutlikuks kasutamiseks, elurikkuse kaitseks ja kliimamõju vähendamiseks 1,6 miljoni euro ulatuses CO2 vahenditest.
- **Mullaseaduse koostamine**, mis tuleb kinnitada hiljemalt 2028. aastal. Seadus annab selgemad raamid mullaseire korraldamiseks ja muldade hea seisundi saavutamiseks.

[Loe täpsemalt: programmi tegevus elurikkuse ja mulla kaitse](#)

Metsandus ja jahindus

Metsanduses on peamine arenguvajadus tasakaal metsade kasutamise, elurikkuse kaitse, kliimaeesmärkide ja majandusliku konkurentsivõime vahel. Seda tasakaalu kajastavad programmi tasandil nii majandusmetsade pindala osakaal (69,4%) kui ka metsasektori lisandväärtus ühe töötaja kohta, mis näitab sektori tootlikkuse ja väärtusloome arengut.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- Metsanduse valdkonnas on keskmes metsanduse arengukava aastani 2035 rakendamine ja metsanduspoliitika põhialuste kujundamine aastani 2050, et luua selgem raamistik kestlikule metsandusele ning vähendada konflikti metsade kasutamise ja kaitse vahel.
- Metsandusega seotud andmete kvaliteedi ja usaldusväärsuse parandamine, kaugseire arendamine ning majandusmetsade uuenemise, hooldamise ja kliimakindla puistu kujundamise toetamine.
- Olulise finantsmõjuga tegevustena toetatakse erametsanduse arengut tugisüsteemi kaudu, jätkatakse kaitstavate alade piirangute kompenseerimist erametsamaadel, vääriselupaikade kaitse lepingute sõlmimist ning suurendatakse süsiniku sidumist läbi metsastamise ja erametsade kliimakindla majandamise toetuse läbi kogukuluga 22,65 miljonit eurot aastatel 2027-2030. Jätkatakse looduskaitsealuste maade riigile omandamisega ning töötatakse välja uusi lähenemisi piirangute kompenseerimiseks (nt metsa kasutusõiguse omandamine).

[Loe täpsemalt: programmi tegevus metsandus ja jahindus](#)

Keskkonnakorraldus

Keskkonnakorralduse valdkonnas on peamine arenguvajadus muuta keskkonnamõju hindamine, lubade andmine ja keskkonnakasutuse reguleerimine senisest kiiremaks, selgemaks ja andmepõhisemaks. Valdkonna edenemist piiravad halduskoormus ning vajadus ajakohastada õigusruumi ja infosüsteeme. Keskkonnakorraldus peab samal ajal toetama nii keskkonnariskide juhtimist kui ka ettevõtluse ja investeringute prognoositavust.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- Keskkonnakorralduses on prioriteet **keskkonnamõju hindamise (KMH) reformi elluviimine**, sealhulgas teenusedisaini tulemustel põhinevate õigusaktide muudatuste, ärianalüüside ja digiarenduste tegemine, et kiirendada menetlusi ja tõsta nende kvaliteeti ning vähendada halduskoormust.

- [Keskonnakaitse lubade süsteemi korrastamine](#) ja **keskkonnaotsuste infosüsteemi edasiarendamine**, et ühtlustada õigusruumi, vähendada halduskoormust ning parandada keskkonnaandmete kättesaadavust ja avalikkuse ligipääsu keskkonnaotsustele.
- **Keskonnatasude ja tööstusheite valdkonna õigusruumi ajakohastamine ning ohutu materjaliringluse põhimõtete rakendamine.**

[Loe täpsemalt: programmi tegevus keskkonnakorraldus](#)

Kiirgusohutus

Kiirgus- ja tuumaohutuse valdkonna eesmärk on tagada püsiv võimekus kaitsta inimesi ja keskkonda ioniseeriva kiirguse riskide eest ning täita rahvusvahelisi ohutusnõudeid. Seoses tuumaenergia kasutuselevõttu võimaldava raamistiku loomisega kasvab valdkonna töömaht ja vastutus. Kesksete tegevustena tuleb ellu viia Paldiski kahe reaktorisektsiooni likvideerimine ja radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamise ettevalmistamine, arendada välja tuumaenergia kasutuselevõtuks vajalik õiguslik ja institutsionaalne raamistik ning viia kiirgusohutuse regulatiivsed ülesanded Keskonnaametist TTJA-sse. Valdkonna peamine kitsaskoht on nende tegevuste jaoks vajalike ressursside pikaajaline tagamine.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- Kiirgusohutuse valdkonnas on prioriteet **Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktorisektsiooni likvideerimise ning radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamise ettevalmistavate tegevuste jätkamine**, sealhulgas eriplaneeringu, keskkonnamõju strateegilise hindamise ja vajalike uuringute elluviimine ning tehniline kavandamine.
- **Tuumenergia ja -ohutuse seaduse (TEOS) rakendamine ja alamaktide koostamine ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) kui pädeva tuumaregulaatori loomine ja mehitamine.**
- **Kiirgusohutuse valdkonna strateegilise planeerimise raamistiku kujundamine**, et tagada kiirgusvaldkonna ja tuumaenergia programmiga seotud ülesannete, tulemusnäitajate ja poliitiliste juhiste selge kajastatus.

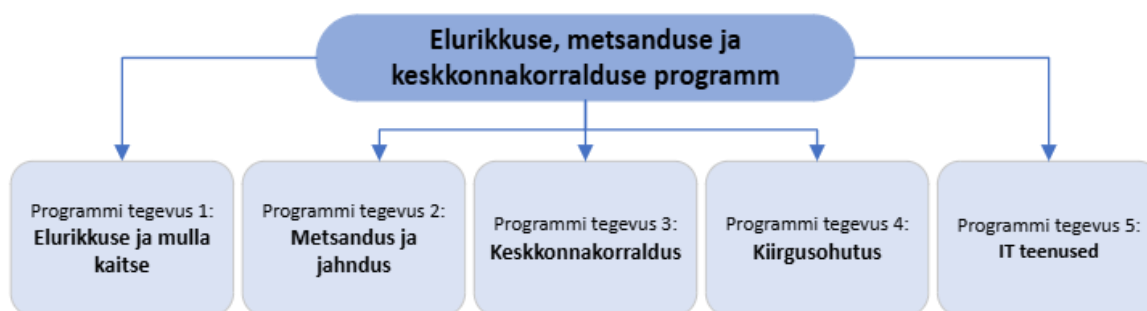
[Loe täpsemalt: programmi tegevus kiirgusohutus](#)

Väliskeskonna mõju

Programmi elluviimist mõjutavad tugevasti Euroopa Liidu keskkonna- ja kliimapoliitika, looduse taastamise ja elurikkuse hoidmisega seotud uued kohustused, taastuvenergeetikale ülemineku surve ning vajadus tagada piisav ja pikaajaline rahastus. See tähendab, et lisaks siseriiklike probleemide lahendamisele tuleb kiirendada menetlusi, viia lõpuni pooleliolevad taastamis- ja reformitegevused ning tagada, et piiratud ressurss suunatakse kõige suurema mõjuga tegevustesse. Programmi lähiaastate läbivad väljakutsed on seega haldusmenetluste kiirem ja kvaliteetsem läbiviimine, looduse taastamise kava koostamine ja rakendamine, taastamistegevuste rahastamine ning metsade kasutamise ja kaitse tasakaalu hoidmine.

4. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programmi eesmärk: Eestis on puhas ja elurikas keskkond ning kestlik keskkonnakasutus.

Joonis 2. Programmi struktuur

Programmi eesmärgi saavutamist hinnatakse kolme programmi tasandi mõõdikuga, mis annavad koondvaate maismaaökosüsteemide seisundist, metsade kestliku kasutamise võimalustest ning metsasektori majanduslikust tootlikkusest ja väärtusloomest. Mõõdikud annavad seega koondvaate sellest, kuidas edeneb puhta ja elurikka keskkonna hoidmine ning tõhusa keskkonnakasutuse tagamine.

Tabel 2. Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programmi mõõdikud ja sihttasemed.

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase					
	2023	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Majandusmetsade pindala osakaal metsamaast, %³ Allikas: Kliimaministeerium	68,4	70,2	69,4	70	70	70	70	70	70

³ Majandusmetsad on SMI definitsiooni järgi metsad, kus metsa majandamine on lubatud vastavalt üldistele metsaseaduse nõuetele ja kestlikkuse definitsioonile.

Heas ja keskmises seisundis maismaaökosüsteemide osakaal, %	54	54	54	54	54	54	54	54
Allikas: Keskkonnaagentuur								
Lisandväärtuse maht ühe töötaja kohta (metsasektoris) (tuh €/a) ⁴	44,6	48,0		41,1	42,8	44,5	46,3	48,1
Allikas: Statistikaamet								

5. Rahastamiskava

Tabel 3. Rahastamiskava

Programmi rahastamiskava	Eelarve			Eelarve prognoos		
	Riigikogu poolt kinnitatud 2026*	Lõplik 2026*	2027	2028	2029	2030
Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm	-60 917 043		-46 441 308	-43 146 904	-41 658 185	-33 001 683
Elurikkuse ja mulla kaitse	-23 326 873		-23 371 535	-21 466 159	-20 708 264	-12 966 877
Metsandus ja jahindus	-14 419 186		-13 557 501	-12 980 990	-12 236 184	-11 205 429
Keskkonnakorraldus	-6 248 624		-5 499 353	-5 493 396	-5 500 388	-5 558 208
Kiirgusohutus	-3 889 732		-1 188 207	-1 192 519	-1 199 511	-1 257 331
Kesksed IT-teenused	-13 032 628		-2 824 713	-2 013 839	-2 013 839	-2 013 839

* Lõplik eelarve sisaldab kõiki eelarveaasta jooksul tehtud muudatusi, veerg täidetakse enne programmi kinnitamist ministri poolt.

1. juuniks esitatakse 2027-2030. aasta eelarve prognoos, mis vastab KAISis esitatud rahastamiskavale.

1. oktoobril avalikustatud programmi kavandi rahastamiskava vastab Riigikogule üle antud riigieelarve eelnõule ja vastuvõetud riigi eelarvestrateegiale.

Ministri poolt kinnitatud programmis peab rahastamiskava vastama Riigikogu poolt vastuvõetud riigieelarvele ning vastuvõetud riigi eelarvestrateegiale.

6. Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs

Programmi tegevus 1. Elurikkuse ja mulla kaitse

Eesmärk: Liikide ja elupaikade soodne seisund ning maastike mitmekesisus on tagatud, nii et elupaigad toimivad ühtse ökoloogilise võrgustikuna ja elurikkuse ning mulla poolt pakutavad ökosüsteemiteenused on jätkusuutlikud.

Programmi tegevus keskendub elurikkuse ja muldade säilitamise ning taastamise põhimõtete loomisele maa- ja ressursikasutusse ning ökoloogiliselt toimiva ja tõhusalt

⁴ Metsasektor - metsamajandus, puidu mehaaniline ja keemiline töötlemine, paberi ja tselluloosi tootmine ning mööblitootmine.

kaitstava kaitsealade võrgustiku tagamisele. Tegevus hõlmab muldade, ohustatud liikide ja elupaikade kaitset, taastamist ning seiret, looduskaitse andmestike ja infosüsteemide arendamist, kaitsekorralduse tulemuslikkuse parandamist ning maaomanike ja teiste osapoolte senisest suuremat kaasamist looduse hoidmisse. Lähiaastate fookuses on looduse taastamise kava väljatöötamine ja rakendamine, loodusväärtustele vastava kaitsekorra tagamine, elurikkuse hoidmise põhimõtete senisest tugevam arvestamine teistes valdkondades ning maa- ja mullakaitse raamistiku loomine mullaseadusega, milles ajakohastatakse mullaseisundi ja maahõivehierarhia põhimõtted.

Programmi tegevuste elluviimist koordineerib Kliimaministeerium. Programmi eesmärkide saavutamist toetatakse koostöös Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri ja teiste asjaomaste partneritega, sealhulgas Riigimetsa Majandamise Keskuse, Maaelu Teadmuskeskuse ning SA Keskkonnainvesteeringute Keskusega.

2027. a olulised tegevused

2027. aastal jätkatakse elurikkuse kaitse, looduskaitse korraldamise ning maa- ja mullakasutuse arendamisega. Erametsamaadel kaitstavate alade piirangute kompenseerimisel rakendatakse kuni käimasoleva rahastusperioodi lõpuni kehtivaid tasumäärasid. Samal ajal valmistatakse ette 2028. aastal algava perioodi lahendusi, mille võimalused selguvad 2026. aasta lõpuks või otsustatakse aastatel 2026–2027.

Maa- ja mullakasutuse valdkonnas jätkatakse maa- ja mullakasutuse juhtimissüsteemi projekti elluviimist kuni 2027. aastani. Seejärel vaadatakse üle valdkonna rahastus, kuid prioriteediks jääb projekti tulemuste rakendamine ja kasutuselevõtt, sealhulgas kasvuhoonegaaside arvestuse ning uuendatud mullastikukaardi kasutamine maakasutusega seotud otsuste alusena. Mullaseaduse puhul keskendutakse üleriigilise mullaseireraamistiku uuendamisele, maahõive ja mulla kõrvaldamise baasil maahõivehierarhia juhtimissüsteemi rakenduslikkusele abivahendina otsuste tegemisel ja kiirendamisel, teadlikkuse suurendamisele ning nõustamisteenuse pakkumisele maaomanikele ja maakasutajatele. Vajaduse korral rakendatakse riiklikke soodustavaid meetmeid, kui ilmnevad mulla seisundi halvenemise, mulla katmise või kõrvaldamise trendid, mis võivad ohustada toidu- ja veejulgeolekut, elurikkust või teiste elutähtsate ökosüsteemiteenuste säilimist. Siht on säilitada mulla pakutavad hüved, kuna tegemist on taastumatu loodusvaraga, aga elutähtsate teenuste pakkujana ja negatiivsed trendid võivad ilmnedagi küll pika aja jooksul, aga kohati pöördumatult.

Elupaikade ja liikide kaitstes jätkatakse elupaikade taastamist ning loodusdirektiivi aruande alusel hinnatakse eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi. Rakendatakse riiklikku looduse taastamise kava ning alustatakse LIFE SNAP projekti elluviimist. Vajalikus mahus jätkatakse kaitstavate liikide ja ohustatud elupaikade inventuure ning arendatakse edasi maaomanike teavitamise süsteemi. RMK maal viiakse läbi loodus- ja põlismetsade inventuurid ning tagatakse nendele aladele kohane kaitse.

[LIFE-IP projekti „Loodusrikas Eesti“](#) raames jätkatakse 2027. aastal projekti lõppfaasi tegevustega. Aastatel 2027–2029 lõpetatakse projektis kavandatud metsade ja pärandniitude taastamine, tehakse loodusrikkust toetavate põlluelementide, taastatud märgade metsade, rannaniitude ja väikeveekogude seiret ning viiakse lõpule võõrliikide tõrjekatsed. Samuti valmivad tolmeldajate ja pärandniitude tegevuskavad ning lõpetatakse Eesti looduse infosüsteemi [EELIS](#)e ja [linnuäpi SIUTS](#) arendustööd.

Looduskaitse tulemuslikkuse parandamiseks alustatakse loodusväärtuste kaitseks rakendatud meetmete tõhususe ja kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise süsteemi uuendamist ning selleks vajaliku lahenduse arendamist EELISes. Vajaduse järgi jätkatakse elupaikade tegevuskavade, liigitegevuskavade ja alade kaitsekorralduskavade koostamist, uuendamist ning rakendamist. Kinnitatakse ettevalmistamisel olevad kavad, sealhulgas soode ja pärandniitude tegevuskava, ning rakendatakse uudse lahendusena välja töötatud ranna- ja kaldakaitsevööndite kaitsekorralduskava.

Kaitstavate alade süsteemis jätkatakse 30% maismaa kaitse eesmärgi sisulist täitmist ning loodusväärtuste kaitseks vajalike kaitsekordade kehtestamist ja ajakohastamist. Võõrliikide valdkonnas jätkatakse tõrjet kavandatud mahu. Samuti jätkatakse vajalikus mahu seiret, sealhulgas looduse taastamise kavast tuleneva täiendava seire rakendamist. Seires ja inventuurides võetakse senisest laiemalt kasutusele uusi tehnoloogilisi lahendusi, sealhulgas droone, kaugseiret ja muid kaasaegseid meetodeid.

Looduskaitse ja keskkonnaandmete tõhusamaks haldamiseks, kasutamiseks ja avalikustamiseks rakendatakse EELISe uuendatud versioon ning arendatakse sellele uusi funktsioone. Loodusrikkuse ja ökosüsteemide hüvede seisundi hindamisel kajastatakse ökosüsteemiteenuste väärtust kaitse-eeskirjade seletuskirjades ning neid on kavas kasutada ka looduse taastamise kava meetmete mõju hindamisel. Jätkatakse projekti „Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid“ (ELME) [RK10.1] andmete uuendamist ja edasiarendamist.

Looduses liikumise, linnalooduse ja rohevõrgustiku valdkonnas jätkatakse seniseid tegevusi. Rakendatakse looduse taastamise kava ning taastatakse elurikkust muu hulgas linnaökosüsteemides. Rohevõrgustiku toimimiseks vajalikke tingimusi arvestatakse loamenetlustes ja planeeringute koostamisel. Kaitstavate liikide tekitatud kahju ennetamise ja hüvitamise süsteemis jätkatakse välja töötatud meetmete rakendamist, pöörates senisest suuremat tähelepanu ennetusele ja selle võimaluste laiendamisele.

Elurikkuse säilitamiseks ja suurendamiseks alustatakse eeldatavalt 2027. aastal elurikkuse ühikute LIFE projekti tegevustega ning käivitatakse [LIFE SNAP](#) projekt. Samal ajal arvestatakse Euroopa Komisjoni poolt välja töötatava elurikkuse ühikute poliitikaraamistikuga. Natura hindamise ja metsaelupaikade kaitse valdkonnas kinnitatakse pärast KSH valmimist metsaelupaikade kava ning selle põhimõtteid rakendatakse metsateatiste menetlemisel keskkonnamõjude hindamisel. GMode

regulatsiooni ajakohastamiseks muudetakse geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadust (GMOVS) vastavalt Euroopa Liidus vastu võetud direktiivi 2001/18 muudatustele.

Eesti [looduse taastamise kava](#) lõplik versioon esitatakse 2027. aastal ning jätkatakse selle rakendamist. Natura metsaelupaikades kaitstavatel aladel ja neist väljaspool paiknevatel riigimaadel piiratakse raieid ning piiranguvööndites ja väljaspool kaitsealasid edendatakse püsimeetsanduse võtteid. Selleks kinnitatakse metsaelupaikade kava ning rakendatakse selle põhimõtteid metsateatiste menetlemisel keskkonnamõjude hindamisel. Lepingulise looduskaitse puhul kasutatakse looduskaitseseaduse muudatustega loodud õiguslikku raamistikku ning jätkatakse selle täpsemate põhimõtete väljatöötamist ja rakendamist.

Eesmärgi saavutamiseks soodustatakse loodussõbralikku maa- ja ressursikasutust ning lõimitakse elurikkuse säilitamise ja taastamise põhimõtted erinevatesse maakasutuse valdkondadesse. Tagatakse ökoloogiliselt toimiv ja tõhusalt kaitstav kaitsealade võrgustik ning jätkatakse EL elurikkuse strateegia eesmärkide täitmist, sealhulgas 30% maismaa ja mereala kaitse tagamist.

Jätkatakse ohustatud liikide ja elupaikade kaitset, taastamist ja seiret ning tugevdatakse elurikkusega arvestamist planeeringutes ja loamenetlustes. Eesmärk on säilitada ja parandada looduse seisundit nii kaitsealadel kui ka väljaspool neid.

Looduskaitstes suurendatakse maaomanike ja kogukondade kaasamist. Lisaks aladepõhisele kaitsele arendatakse lepingulise looduskaitse lahendusi ning luuakse täiendavaid võimalusi maaomanike motiveerimiseks loodusväärtusi hoidma ja taastama. Samuti töötatakse välja põhimõtted elurikkuse summaarse vähenemise vältimiseks ning otsitakse võimalusi „saastaja maksab“ põhimõtte tõhusamaks rakendamiseks.

Olulisel kohal on elurikkuse hoidmise põhimõtete arvestamine teistes poliitikavaldkondades, sealhulgas energeetikas, maapoliitikas ja ruumilises planeerimises. Läbiva teemana keskendutakse muldade hea seisundi säilitamisele ja taastamisele ning keskkonna- ja kliimaeesmärkidest lähtuva maakasutuse arendamisele.

Programmi tegevuse raames viiakse ellu koalitsioonileppe punktist „Viime lõpule kavandatud kaitsealade loomise, olemasolevad piirangud metsamaal täienevad peamiselt vaid veel säilinud loodus- ja põlismetsadega riigimaadel“ tulenev VVTP tegevus „Kaitse alla võtmise otsuste eelnõude koostamine“, mille tähtaeg on 2027. a I kvartal.

Tabel 4. Programmi tegevuse elurikkuse kaitse mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus)

Tegevuse mõõdikud	Tegelik		Sihttase					
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Liigikavade I ja II prioriteedi tegevuste täitmise määr uuendatud kavade alusel, % <i>Allikas: Keskkonnaamet</i>	80	60	90	90	90	90	90	90
Mulla hea seisundi tuvastamiseks esinduslik indikaatorite arv, mida mõõdetakse riikliku mullaseire raames, sh et oleksid kajastatud elurikkuse näitajad, tk <i>Allikas: Keskkonnaagentuur</i>	11	11	11	11	11	16	16	16
Aasta jooksul taastatud elupaikade pindala (ha) <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	4000		4000	4000	4000	4000	4000	4000

Tabel 5. Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevus	2027–2030 plaan
Kaitstavate alade piirangute kompenseerimine erametsamaadel.	Taotletud mahu summad maksti välja. 2025. aasta algusest tõsteti rangelt kaitstavate alade toetusmäära 134 eurolt 160 eurole. Valmis metsatoetuste diferentseerimise analüüs, mille järgi võiks teatud aladel tõsta toetuse 197 euroni ning piiranguvööndis eristada mitu kategooriat.	Jätkatakse toetuse maksmist eelarve võimaluste piires. 2026. aasta toetuste summad ei muutu, kuid uue rahastusperioodi ettevalmistamisel peetakse arutelusid eelarve suurendamiseks.	2027. aasta ehk käimasoleva rahastusperioodi lõpuni jätkatakse kehtivate tasumääradega.	2028+ võimalused selguvad 2026. aasta lõpuks.
Maa- ja mullakasutuse juhtimissüsteemi arendamine mullastiku teenuste efektiivseks ja jätkusuutlikuks kasutamiseks, elurikkuse kaitseks ja kliimamõju vähendamiseks.	2024. aastal algatatud mullakaitse ja maakasutuse teadus-arendusprojekt edeneb plaanipäraselt. 2025. aastal käivitused suuremad KHG arendustööd ning detsembris jõustus EL mullaseire ja vastupidavuse direktiiv.	Jätkatakse projekti elluviimist. Koostatakse mullaseaduse VTK ja eelnõu ning tellitakse vajalikud analüüsid.	Jätkatakse projekti elluviimist kuni 2027.	Selle järel rahastus valdkonnas vajab ülevaatamist, aga prioriteet on tulemuste rakendamine ja tõhus kasutuselevõtt nii KHG kui ka uuendatud mullastikukaardi osas, mis on riiklikult aluseks suurele osale maakasutusega seotud otsustele.
Mullaseaduse koostamine	Mullaseire ja vastupidavuse direktiiv jõustus 2025. a detsembris, teadus-arendusprojekti raames töötati ettevaatavalt Eesti jaoks välja meetmed, mis peaksid olema kõige kasulikumad tegevussuunad nii mulla seisundi kui maahõive osas. Projektiga ollakse graafikus ja mullaseaduse alusuuringud on kas juba töös või ettepanekud esitatud.	Mullaseire uuendamise analüüs, kestus kuni 2027, maakasutuse ja maahõive analüüs kuni 2027. Mullaseaduse VTK aastal 2026 ja selle järel mullaseaduse ettepanek 2026. a lõpuks.	Seaduseelnõu koostamine.	Rakendamine, st parem teadlikkus ja nõustamisteenus kõigile maaomanikele ja maakasutajatele, nii metsamaad, põllumajandusmaad, kohalike omavalitsuste omandis maad, asulad. Riiklike soodustavate meetmete rakendamine, kui on tuvastatud trende, mis viitavad mulla hea seisundi kaole või mulla katmisele ja kõrvaldamisele ja võivad olla tagasipööramatud, kuid toidu- ja veejulgeoleku või elurikkuse jaoks elutähtsad ökosüsteemiteenused.

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevus	2027–2030 plaan
Elupaikade (mh sood, metsad, pärändniidud, vooluveekogud) ja liikide kaitse, taastamine ja tegevused nende soodsa seisundi saavutamiseks, et ühegi EL kaitsealuse elupaiga ja liigi kaitse suundumus ja seisund ei halveneks ning ebasoodsas seisundis olevatest elupaikadest ja liikidest 30% saavutaks aastaks 2030 soodsa seisundi või näitaks suundumust paranemise poole.	RMK tegi 655 looduskaitsealist tööd 304 lähteülesande alusel. Märgalasid taastati 8503 ha, jõgedelt eemaldati kolm rändetakistust, pärändniite taastati 154 ha. 2025. aastal esitati loodusdirektiivi aruanne; kuue elupaigatüübi seisund paranes, kümne oma halvenes. Alustati LIFE SNAP taotluse koostamist. Mitmes märgade metsade taastamise projektis tekkisid kogukondlikud ja menetluslikud vaidlused.	Jätkatakse elupaikade taastamisega ning loodusdirektiivi aruande alusel hinnatakse eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi. Esitatakse LIFE SNAP projektitaotlus eelarvega 33 mln eurot.	Jätkatakse elupaikade taastamisega ning loodusdirektiivi aruande alusel hinnatakse eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi	Jätkatakse elupaikade taastamisega ning loodusdirektiivi aruande alusel hinnatakse eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi. Rakendatakse riiklikku looduse taastamise kava ning positiivse rahastusotsuse korral alustatakse LIFE SNAP projekti elluviimisega.
Kaitstavate liikide ja ohustatud elupaikade inventeerimine, sh loodus- ja põlismetsade defineerimine, kaardistamine ja neile kohase kaitse tagamine ja seire korraldamine.	Jätkati kaitstavate liikide ja ohustatud elupaikade inventeerimist. Lepingutega kaeti 344 969 eurot, inventeeriti 28 083 ha elupaiku ja tehti viie liigi inventuurid. Loodus- ja põlismetsade kriteeriumide osas toimusid arutelud ja esialgsed kaardianalüüsid, kuid lõplikud kriteeriumid ei olnud veel kokku lepitud.	Jätkatakse liikide ja elupaikade inventeerimisega. Eesmärk on kinnitada loodus- ja põlismetsade kriteeriumid, teha vajalikud eelanalüüsid, alustada välitöödega, et tagada nende elupaikade kaitse. Plaanis on 14 liigi inventuurid ja ligikaudu 10 000 ha elupaigainventuure.	Jätkatakse vajalikus mahus liikide ja elupaikade inventuuridega.	Jätkatakse vajalikus mahus liikide ja elupaikade inventuuridega. Edasi on arendatud maaomanike teavitamise süsteemi. Loodus- ja põlismetsa inventuurid RMK maal on läbi viidud ja kaitse tagatud.
LIFE-IP projekti „Loodusriikas Eesti“ elluviimine aastatel 2020–2029. Projekti eesmärk on kaitsta ja taastada traditsioonilisi Eesti maastikke ja ökosüsteeme ning parandada seal elavate	Koostati ja esitati projekti vahearuanne koos 2020–2024 kulude auditiga ning see kiideti rahastaja poolt heaks. Valmis kuivade metsade tegevuskava, valiti välja taastamisalad, taastati esimene märgade metsade projektiala Peterna-Laashoone, jätkati rannaniitude ja	Kinnitatakse märgade ja kuivade metsade tegevuskavad, lõpetatakse metsamaade ostmine, taastatakse kolm märgade metsade projektiala, koostatakse kolme kuivade metsade projektiala projektid ja alustatakse taastamist,	Projektis ette nähtud metsade ja pärändniitude taastamine. Toimuvad loodusrikkust soodustavate põlluelementide, taastatud märgade metsade ja	2027-2029 lõpetatakse projektis ette nähtud metsade ja pärändniitude taastamine. Toimuvad loodusrikkust soodustavate põlluelementide, taastatud märgade metsade ja rannaniitude ning väikeveekogude seire. Lõpetatakse võõrliikide

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevus	2027–2030 plaan
liikide seisundit, sh meetmete rakendamine elurikkust toetavate lahenduste leidmiseks põllumajandusmaastikus.	väikeveekogude taastamisega ning võõrliikide tõrje katsetega. Töötati välja koolitussüsteem looduskaitsevaldkonna töötajatele.	lõpetatakse väikeveekogude taastamine, jätkatakse katsetusi ja koolitusi ning korraldatakse Põhja- ja Baltimaade LIFE projektide konverents.	rannaniitude ning väikeveekogude seire. Lõpetatakse võõrliikide tõrjekatsed. Valmivad tolmeldajate ja pärandniitude tegevuskavad.	tõrjekatsed. Valmivad tolmeldajate ja pärandniitude tegevuskavad. Lõpetatakse EELISe ja linuäppi SIUTS arendus.
Loodusväärtuste kaitseks kehtestatud meetmete tõhususe ja kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise süsteemi uuendamine.	2025. aastal olulisi tegevusi ei toimunud. Keskkonnaamet jätkas kaitsekorralduskavade uuendamisega, kuid süsteemi uuendamine lükkus edasi EELIS arenduse tõttu. Kaitse tulemuslikkuse hindamiseks on kasutusele võetud ajutised alternatiivsed lahendused (excel, AI).	Tehakse vajalikud eeltööd EELISesse vastava keskkonna loomiseks.	Alustatakse tulemuslikkuse hindamise süsteemi uuendamisega ja arendatakse vastav keskkond EELISesse.	Alustatakse tulemuslikkuse hindamise süsteemi uuendamisega ja arendatakse vastav keskkond EELISesse.
Elupaigatüüpide tervikliku kaitse tagamiseks elupaikade tegevuskavade (mh soodele, märgadele ja kuivadele metsadele), ohustatud liikide tervikliku kaitse tagamiseks liigitegevuskavade, alade kaitse tulemuslikuks korraldamiseks alade kaitsekorralduskavade koostamine, uuendamine ja rakendamine, tolmeldajate tegevuskava koostamine	Valmisid märgade ja kuivade metsade tegevuskavade eelnõud. Tolmeldajate tegevuskava koostamine on töös. Koostamisel olid mitmed liigikavad ja kinnitati mitmeid liigi tegevuskavasid ning alade kaitsekorralduskavasid. Valmis Natura 2000 võrgustiku alade metsaelupaikade ja -liikide administratiivsete kaitsemeetmete rakendamise kava eelnõu ning toimus selle avalikustamine.	Kinnitatakse märgade ja kuivade metsade tegevuskavad ning tolmeldajate tegevuskava. Jätkatakse pooleliolevate kavade menetlemist ning eeldatavasti kinnitatakse mitmed liigikavad.	Kinnitatakse töös olevad kavad (sh soode tegevuskava, pärandniitude tegevuskava) Jätkub ala kaitsekorraldus ja liigi tegevuskavade koostamine ja uuendamine vastavalt vajadusele. Toimub kavade rakendamine. Uue lahendusena välja töötatud ranna- ja kaldakaitse võõndite kaitsekorralduskava.	Kinnitatakse töös olevad kavad (sh soode tegevuskava, pärandniitude tegevuskava) Jätkub ala kaitsekorraldus ja liigi tegevuskavade koostamine ja uuendamine vastavalt vajadusele. Toimub kavade rakendamine. Uue lahendusena välja töötatud ranna- ja kaldakaitse võõndite kaitsekorralduskava.
Riikliku kaitse tagamine 30%-l maismaast	Kehtiva looduskaitseaduse järgi on kaitse all ligikaudu 21% maismaast koos suurte järvedega; koos täiendavate alade ja objektidega oli see 28%. Eesmärk lisati	Jätkatakse pooleliolevate menetlustega ning toimuvad looduskaitseaduse eelnõu	30% maismaa kaitse sisuline tagamine. Loodusväärtuste kaitseks vajalike kaitsekordade	30% maismaa kaitse sisuline tagamine. Loodusväärtuste kaitseks

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevus	2027–2030 plaan
	looduskaitseeaduse eelnõusse, moodustati mitmeid püsielupaiku ning avalikustati Alutaguse rahvuspargi laiendus.	laiemad arutelud ja menetlus Riigikogus.	kehtestamine ja uuendamine.	vajalike kaitsekordade kehtestamine ja uuendamine.
Võõrliikidealase teadlikkuse tõstmine, võõrliikide tõrje ja seire tõhustamine	Jätkati karuputke tõrjet CO2 rahastuse toel. Alustati võõrnälgjate juhise koostamist, muudeti EL võõrliikide määrust, esitati EL võõrliikide aruanne ja tehti LIFE-IP projekti raames mitmeaastaseid võõrliikide tõrjekatseid 44 katsealal. Korraldati koolitusi KOVide keskkonnaspetsialistidele.	Jätkatakse karuputke riiklikku tõrjet ning pargitatra, lumimarja, kanada kuldvitsa ja pihlenela tõrjekatsetusi. Tellitakse uus võõrliikide sissetulekuteede kaardistus ja tegevuskava, valmib võõrnälgjate tegevuskava ning jätkatakse koolitusi.	Jätkatakse võõrliikide tõrjega planeeritud mahus	Jätkatakse võõrliikide tõrjega planeeritud mahus
Looduskaitse tulemuslikuks korraldamiseks vajalikud mahus järjepideva, usaldusväärse ja süsteemse ülevaate tagamine siinsest liikide ja ökosüsteemide/koosluste seisundist. Senisest enam innovaatiliste seire- ja inventuurilahenduste, rakendusuringute ja piisavas mahus inventuuride kasutamine, andmebaaside ja veebirakenduste uuendamine ja arendamine.	Koostati ja esitati loodus- ja linnudirektiivi ning võõrliikide aruanded. Šveitsi-Eesti koostööprogrammi raames testiti uusi seiremeetodeid ja -vahendeid, sh droone, linnuradareid, eDNA-d, REM metoodikat ja AI-lahendusi.	Jätkatakse Šveitsi-Eesti koostööprogrammi elluviimist, koostatakse ülevaade 2025. aasta looduse seisust ning tehakse kokkuvõtte viimase viie aasta tegevustest ja muutustest. Plaan on soetada ka suuretiivaline droon, mis võimaldaks asendada lennukite renti (hallhülged, rändlindude loendus, kormoranid jne), mis muudaks seirete läbi viimise operatiivsemaks ning võimaldaks teha ka tõhusamalt keskkonnajärelevaalt.	Seiretööde teostamine vajalikus mahus (sh taastamise kavast tulenevate seireta täiendav rakendamine). Toimub uute tehnoloogiliste lahenduste (sh droonide, kaugseire võimaluste ja teiste lahenduste) laiapõhjalisem rakendamine	Seiretööde teostamine vajalikus mahus (sh taastamise kavast tulenevate seireta täiendav rakendamine). Toimub uute tehnoloogiliste lahenduste (sh droonide, kaugseire võimaluste ja teiste lahenduste) laiapõhjalisem rakendamine
Kaasaegsete IT-lahenduste arendamine looduskaitse ja keskkonnaga seotud andmete paremaks	Jätkati Tableau andmelettide arendamist ja avalikustamist ning EELIS arendust.	EELIS liigub 2026. aasta novembris üle uuele platvormile, mis võimaldab andmestikud ja vormid	Täpsustamisel	Uuendatud EELISi versiooni rakendamine ning uute funktsionaalsuste arendamine uue EELISi juurde.

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevus	2027–2030 plaan
haldamiseks, kasutamiseks ja avalikustamiseks.		üle viia ning alustada uute arendustega.		
Loodusrikkuste ja hüvede seisundi muutuste süsteemse jälgimise, mh nende rahalise väärtuse arvestamise süsteemi rakendamine.	Ökosüsteemide hüvede väärtusi kajastati kaitse-eeskirjade seletuskirjades.	Ökosüsteemide hüvede väärtuste kajastamine kaitse-eeskirjade seletuskirjades.	Täpsustamisel	Ökosüsteemide hüvede väärtusi kajastatakse kaitse-eeskirjade seletuskirjades ning plaanis on kasutada seda ka looduse taastamise kava meetmete kasu hindamisel. Toimub ELME projekti andmete uuendamine ja edasiarendamine.
Mitmekesiste võimaluste loomine Eesti looduse nautimiseks ja tundmaõppimiseks ning aktiivseks puhkuseks ja looduses liikumiseks, seadmata samal ajal ohtu loodusväärtuste säilimist. Looduslike rohealade säilitamine ja soodustamine suurte inimasumite lähistel, linnakeskkonna elurikkust suurendavate tegevuste elluviimine.	TartuROHEringu raames tehti Tartu linnas elurikkust soodustavaid tegevusi. Avati taotlusvoor linnade rohestamiskavade koostamiseks ja pilootaladel elluviimiseks. LIFE-IP projekti raames rajati 91 kahepaiksete sigimiseks sobivat väikeveekogu ning tehti mitmeid teavitus- ja õpitegevusi.	Jätkatakse ROHEring projekti elluviimist, valmistatakse ette EMP/Norra toetuste raames avatud taotlusvoor, rajatakse veel 9 väikeveekogu ning jätkatakse niidukoosluste matkade, taime- ja linnukoolitustega. Valmib linnuhäälte tuvastamise äpp Siuts. Rohevõrgustiku toimimiste tagamiseks vajalike regulatsioonide ja juhendite väljatöötamine	Jätkatakse varasemate tegevustega.	Jätkatakse varasemate tegevustega. Rakendatakse looduse taastamise kava ning taastatakse elurikkust mh linnaökosüsteemides. Rohevõrgustiku regulatsioonide ja toimimise tagamiseks vajalike tingimuste rakendamine loamenetlustes ja planeeringuprotsessides
Kaitstavate liikide poolt tekitatud kahju ennetamise ja kompenseerimise süsteemi tõhustamine.	Toimused suurkiskjate koostöökogu ja haneliste konsortsiumi kohtumised. Soomaa rahvuspargis otsiti lahendusi kiskjakahjude vähendamiseks ning anti lube huntide küttimiseks.	Jätkatakse seni välja töötatud formaatide rakendamist. Olulist rõhku pannakse ennetuse tõhustamisele (sh uute lähenemiste rakendamine). Karu küttimise võimaluste parandamiseks on algatatud arutelu Euroopa Komisjoniga.	Jätkatakse varasemate tegevustega.	Jätkatakse väljatöötatud meetmete rakendamist, sh pöörates olulist tähelepanu ennetustegevustesse, nende ja võimaluste laiendamisse.

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevus	2027–2030 plaan
Elurikkuse säilitamiseks ja suurendamiseks uudsete vahendite, sh finantsinstrumentide leidmine.	Hiiumaa oli üks kahest elurikkuse ühikute (nn nature credits) pilootalast, kuid konkreetseid kokkuleppeid veel ei olnud. Leedu LIFE projektitaotlusesse kaasati ka Eesti partner ning KLIM andis projektile toetuskirja.	Elurikkuse ühikute baltikumi LIFE projekt saab loodetavasti positiivse rahastusotsuse ning tegevustega alustatakse eeldatavasti 2027. aastast, Kliimaministeerium on projektis assotsieerunud partner. Esitatakse ka LIFE SNAP taotlus uute rahastusvõimaluste otsimiseks.	Jätkatakse varasemate tegevustega.	Elurikkuse ühikute LIFE projekti tegevustega alustatakse eeldatavasti alates 2027. aastast, samuti käivitatakse positiivse rahastusotsuse korral LIFE SNAP projekt. Euroopa Komisjon töötab välja elurikkuse ühikute poliitikaraamistikku.
Looduskaitsepiirangute kompenseerimine piisavas ja õiglasel mahus, sh toetuse maksmise jätkamine, sh väljaspool Natura 2000 alasid kaitstavate metsade omanikele. Toetusmeetmete mitmekesistamine.	2025. aasta algusest tõsteti rangelt kaitstavate alade toetusmäära 134 eurolt 160 eurole. Ka Natura võrgustikust väljaspool olevatel aladel makstakse toetust, milleks leiti täiendavad vahendid riigieelarvest. Valmis metsatoetuste diferentseerimise analüüs. Looduskaitsealuseid maid omandati 10,2 miljoni euro väärtuses, kokku 911 ha.	Uuendatakse maade omandamise kriteeriumite määrust ning laiendatakse võimalusi, millistel tingimustel looduskaitsealisi maid on võimalik riigile osta.	Erametsamaadel rakendatakse looduskaitseliste piirangute kompenseerimist 2027. aastal samadel alustel nagu 2025.	Perioodi 2028+ ettevalmistamine on käimas ning kompenseerimise jätkumise kui ka tingimuste osas tehakse otsused aastatel 2026–2027. Looduskaitseliste maade omandamist jätkatakse vastavalt RMK finantsilistele võimalustele. Välja on töötatud täiendavad kompensatsioonimeetmed nagu metsa kasutusõiguse omandamise võimalus.
Eraldiseisvaks Natura hindamiseks võimaluse loomine keskkonnamõju (strateegilist) hindamist mittevajavate tegevuste kavandamiseks Natura 2000 aladel.	Vastav seaduseelnõu töötati välja ja esitati Riigikogule, kus see läbis I lugemise. Koostati ka metsoelupaikade kava ja toimus selle avalikustamine.	Seaduseelnõu menetlus jätkub. Toimub KEA poolt kokku panduid metsoelupaikade KSH koostamine.	KSH koostamine.	Metsaelupaikade kava KSH valmis ja kava kinnitamine. Toimub põhimõtete rakendamine metsateatiste menetluste mõjude hindamisel
GMO regulatsioonide kaasajastamine	Euroopa Liidu tasemel toimusid uute aretustehnikatega loodud taimi puudutava määruse arutelud.	2026. aastal jätkuvad EL tasemel UAT taimede määruse ja direktiivi 2001/18 muudatuste arutelud. Muudatuste vastuvõtmise korral	GMOVSi muutmine vastavalt EL tasemel vastu võetud muudatustele direktiivis 2001/18.	GMOVSi muutmine vastavalt EL tasemel vastu võetud muudatustele direktiivis 2001/18.

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevus	2027–2030 plaan
		tuleb need Eesti õigusesse üle võtta.		
Eesti looduse taastamise kava koostamine.	Alustati looduse taastamise kava koostamist. Moodustati ekspertrühmad ja juhtrühm, toimus avalikkuse kaasamise seminar ning hangiti konsultatsiooniteenus kaasamisprotsessi protsessi läbiviimiseks ja kava koostamiseks.	Jätkatakse looduse taastamise kava koostamist ning kava esimene versioon esitatakse Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks 2026. aasta lõpus.	Esitatakse kava lõplik versioon 2027. aastal.	Jätkatakse kava rakendamisega.
Kaitstavatel aladel ja väljaspool kaitstavaid alasid riigimaadel Natura metsaelupaikades raiete piiramine, piiranguvööndites ja väljaspool kaitsealasid püsimeetsanduse võtete edendamine.	Piiranguvööndites ja hoiualadel olevates metsaelupaikades peatati raied. Raietaotlustele teeb Keskkonnaamet Natura eelhinnangu ja vajadusel tuleb teha Natura mõjuhindamine. Koostati metsaelupaikade kava ning 2025. aastal toimus selle avalikustamine.	Metsaelupaikade kava KSH koostamine.	KSH koostamine.	Metsaelupaikade kava KSH valmis ja kava kinnitamine. Toimub põhimõtete rakendamine metsateatiste menetluste mõjude hindamisel.
Lepingulise looduskaitse põhimõtete välja töötamine.	Looduskaitse seaduse eelnõusse lisati säte lepingulise looduskaitse kohta kui täiendav võimalus riiklikule looduskaitsele. Täpsem kontseptsioon puudub ja see töötatakse välja LIFE SNAP projekti raames.	LIFE SNAP täistaotlus esitatakse 2026. aasta märtsis. LKS eelnõu menetluse jätkub.	Täpsustamisel	LKSi muudatustega loodud seadusandlik raam lepingulise looduskaitse võimalusteks. Lepingulise looduskaitse täpsemate põhimõtete väljatöötamine ja rakendamine

Programmi tegevus 2. Metsandus ja jahindus

Eesmärk: Eesti metsad on tootlikud, elujõulised ja nende kasutus on mitmekesine, tõhus ja jätkusuutlik ning tagatud on elupaikade ja liikide vahelise ökoloogilise tasakaalu säilitamine.

Programmi tegevus koondab metsa- ja jahinduspoliitika kujundamise ning rakendamise ühtse juhtimisloogika alla. Tegevus hõlmab muu hulgas metsaressursi ja geenireservmetsade arvestust, metsastatistika avaldamist, metsaregistri arendamist ja kasutamist, metsakorraldajate kutsetunnistuste ja tegevuslubade väljastamist, vääriselupaikade kaitseks lepingute sõlmimist erametsaomanikega, metsapuude seemnete ja taimede sertifitseerimist ning jahindusvaldkonna lubade menetlemist ja korralduslike ülesannete täitmist. Tegevuse keskmes on kestliku metsanduse kujundamine viisil, mis arvestab samal ajal elurikkuse, kliimaeesmärkide, majandusliku konkurentsivõime ning sotsiaalsete ja kultuuriliste väärtustega. Jahilukite kestliku kasutamise toetamiseks panustatakse ulukiseiresse, andmepõhiste küttemisettepanekute koostamisse ja probleemliikide ohjamiseks.

Programmi tegevuste elluviimisel on keskne roll Kliimaministeeriumil. Eesmärkide saavutamist toetavad eelkõige Keskkonnaamet ja Keskkonnaagentuur. Metsanduse ja jahinduse arendamisel on oluline koostöö ka erametsaomanike, metsaühistute, RMK ning teiste asjaomaste partneritega.

2027. a olulised tegevused

2027. aastal jätkatakse metsanduse arengukava aastani 2035 ettevalmistamist ja menetlemist ning tehakse elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programmi kaudu tööd selleks, et viia edasi metsanduse valdkondlike eesmärgid ja valmistada ette arengukava edasist rakendamist.

Samal ajal valmistatakse ette metsanduspoliitika põhialuste aastani 2050 koostamist, et kujundada metsanduse pikaajaline poliitikaraamistik.

Metsandusandmete valdkonnas keskendutakse andmete kvaliteedi, kättesaadavuse ja usaldusväärsuse parandamisele. Keskkonnaportaalist kujundatakse metsandusinfo keskne avalik kanal ning digimetsade koostöömudel toetab andmearenduse koordineerimist. Eesmärk on muuta metsandusandmed paremini kasutatavaks kestliku metsamajandamise ja poliitikavalikute toetamisel.

Kaugseire arendamisel laiendatakse metsamaski kasutusvõimalusi, et hinnata Eesti metsamaa pindala lisaks statistilisele metsainventuurile ka kaugseire abil. Analüüsitakse, millises ulatuses saab kaugseireandmeid kasutada metsade hindamisel ja mõõtmisel. Tulemuste põhjal saab kaaluda kaugseire laiemat kasutuselevõttu ja selle integreerimist õigusruumi viisil, mis täiendaks seniseid metsakorralduslike meetodeid.

Puidu väärindamise valdkonnas toetatakse puidu keemilise ja mikrobioloogilise väärindamise arendamist, sealhulgas toorme kättesaadavust, teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni. Puidu ja puittoodete puhul tagatakse EL raadamisvabade toodete määruse (EUDR) nõuete rakendamine, mis hõlmab puidu ja puittoodete nõuetekohase päritolu, jälgitavuse ja järelevalve tagamist. Biomassskütuste valdkonnas rakendatakse taastuvenergia direktiivi (RED III) nõudeid ning tagatakse nende täitmiseks vajalik päritolu tõendamine, aruandlus ja kontroll.

Erametsanduse toetamisel jätkatakse metsastamise, erametsade kliimakindla majandamise ning teiste toetusmeetmete rakendamist 6,2 miljoni euro ulatuses. Erametsanduse arengu toetamiseks jätkatakse tugisüsteemi rakendamist ning soodustatakse erametsaomanike koostööd metsade kasvatamisel ja kasutamisel. Samuti jätkatakse vääriselupaikade kaitse lepingute sõlmimist erametsaomanikega ning väljaspool Natura 2000 võrgustiku ala asuvate erametsaalade looduskaitsete piirangute kompenseerimist erametsamaadel. Jätkatakse püsimeetsanduse võtete mõju uurimist Eesti tingimustes ning nende kasutamise toetamist erametsades, sh püsimeetsa majandamise kavade koostamise ja nõustajate koolitamise kaudu.

Kogukonnaalade regulatsiooni väljatöötamisega jätkatakse. Eelnõu eesmärk on luua riigimetsas senisest selgem ja ühtsem kord nende alade määramiseks, millel on kohalike elanike jaoks oluline sotsiaalne, kultuuriline või puhkeväärtus. Samuti täpsustatakse kohaliku omavalitsuse, riigimetsa majandaja ja kogukonna rolle ning kaasamise korda metsatööde kavandamisel, et kohalike huvide arvestamine oleks üle Eesti ühtsem ja läbipaistvam.

2027. aastal jätkatakse sobiva lahenduse leidmist puiduistandike rajamise õigusraamistiku loomiseks. Riigimetsa arvestuslangi aluste edasiarendamisel töötatakse välja meetodika metsamaa süsinikusidumise seostamiseks arvestuslangiga.

EL raadamisvabade toodete määruse (EUDR) rakendamisel viiakse 2027. aastal lõpule riigisiseste rakenduslahenduste kasutuselevõtt ning toetatakse ettevõtjate üleminekut uutele nõuetele. Metsaregistris arendatakse edasi EUDR-i töölauda ja andmevahetust Euroopa Komisjoni infosüsteemiga, et võimaldada puidu puhul määruse nõuete täitmiseks kasutada võimalikult suures ulatuses olemasolevaid riiklikke andmeid. Samuti rakendatakse riskipõhist järelevalvet ning tagatakse asutustevaheline töökorraldus ja aruandlus.

Tabel 6. Programmi tegevuse metsandus ja jahindus mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus)

Tegevuse mõõdikud	Tegelik	Sihttase					
	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030
Erametsade uuendamise osakaal erametsade uuendusraiate ja halva tervisliku seisundi tõttu raiutud alade pindalast (%) <i>Allikas: Keskkonnaamet</i>	50	-	50	50	50	50	50

Riigimetsa külastatavus (mln külastust aastas RMK külastustaristul) <i>Allikas: RMK</i>	3,2	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Programmi tegevuse „Metsandus ja jahindus“ mõõdikuteks on valitud näitajad, mis võimaldavad jälgida valdkonna eesmärkide täitmist eri vaatenurkadest: erametsade uuendamise osakaal erametsade uuendusraiete ja halva tervisliku seisundi tõttu raiutud alade pindalast ja riigimetsa külastatavus. Mõõdikud on seotud nii õigusaktidest tulenevate kohustuste kui ka metsanduse strateegiliste eesmärkidega ning annavad ülevaate sellest, kas metsade kasutamine toetab tegevuse eesmärki hoida Eesti metsad tootlike, elujõuliste ja jätkusuutlikult kasutatavatena ning tagada elupaikade ja liikide vahelise ökoloogilise tasakaalu säilimine.

Tabel 7. Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027. aasta tegevused	2028–2030 plaan
Metsanduse arengukava aastani 2035 koostamine ja rakendamine.	Metsanduse arengukava andmed ja tekstid uuendati ning kestuseks määrati 2035. Ettevalmistused jätkusid Vabariigi Valitsuses tutvustamiseks ja Riigikogu menetluseks.	MAK 2025 tutvustati valitsuse kabinetis. MAK 2035 ajakohastatud versiooni käsitletakse metsanduse nõukojas.	MAK 2035 tutvustamine Vabariigi Valitsuses ja menetlemine Riigikogus.	MAK rakendamine Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programmi kaudu.
Metsanduspoliitika põhialused aastani 2050 koostamine.	Tegevusega alustatakse pärast metsaseaduse muutmist ja MAK 2035 vastuvõtmist.	Tegevusega alustatakse pärast metsaseaduse muutmist ja MAK 2035 vastuvõtmist.	Tegevusega alustatakse pärast metsaseaduse muutmist ja MAK 2035 vastuvõtmist.	Poliitika põhialuste koostamine (koostöös teiste riigiasutuste ja sihtrühmadega).
Metsandusega seotud andmete kvaliteedi, kättesaadavuse ja usaldusväärsuse parendamine.	Keskkonnaportaalis uuendati ja täiendati andmeid koostöös Keskkonnaagentuuri ja teiste allasutustega. Jätkus olulisemate andmete ja kokkuvõtete täiendav tutvustamine.	Tegevused, sh kommunikatsioon, jätkuvad. Kevadel toimus Keskkonnaagentuuri eestvedamisel metsaandmete häkaton.	Jätkatakse metsandusandmete usaldusväärsuse, kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamist ning Keskkonnaportaali arendamist metsandusinfo keskse avaliku infovõraku. Täiendatakse metsandusinfo koond- ja trendide ülevaateid, parandatakse metsaregistri, SMI, kaugseire ja teiste andmeallikate selget esitamist. Andmestikud uuenevad kindla intervalliga. Koordineeritakse Digimetsade koostöömudeli kaudu haldusala andmearendusi ja prioriteete.	Metsandusandmed tehakse kvaliteetsemaks, kättesaadavamaks ja usaldusväärsemaks. Keskkonnaportaalist kujuneb keskne koht metsandusinfo avaldamiseks ning digimetsade koostöömudel toetab andmete arenduse koordineerimist. Metsandusandmed on paremini kasutatavad kestliku metsamajandamise ja poliitikavalikute toetamiseks.
Kaugseire võimaluste arendamine ja metsamajanduslike tegevuste mõju süsiniku sidumisele uurimine.	Tehti ettevalmistusi metsamaski väljaarendamiseks, mis võimaldab saada täpsemaid andmeid metsa pindala kohta eri definitsioonide alusel, sh ETAK kaardikihil.	Metsamask valmib 2026. aasta suvel.	Valideeritakse metsade kaugseirepõhised andmete kogumise meetodid ning koostatakse ülevaade kasutuse võimaluste ulatusest	Metsamaski arendamine võimaldab Keskkonnaagentuuril hinnata Eesti metsamaa pindala lisaks SMI-le ka kaugseire abil. Analüüsitakse, millises ulatuses saab kaugseireandmeid kasutada metsade hindamisel ja mõõtmisel. Tulemuste põhjal saab kaaluda kaugseire laiemat kasutamist ja õigusruumi integreerimist nii, et see täiendaks seniseid metsakorralduslikke meetodeid.

Puidust referentshoone (loodusmaja) rajamine eesmärgiga luua suurte puitehitiste ehitamise kogemus ja suurendada sellega Eesti puidusektori ekspordipotentsiaali ning edendada kohaliku tooraine väärindamist. 33,3 mln eurot CO2 vahenditest.	Jätkus Loodusmaja ehitamine.	Loodusmaja valmib sügisel. Lisaks valmis 2026. aasta novembris metsanduse lisandväärtusele keskenduv teekaart.	Koostöös teadusasutuste ja ettevõtjatega täpsustatakse puidu keemilise ja mikrobioloogilise väärindamise prioriteetsed arendusvajadused ning toetatakse nende sidumist olemasolevate teadus- ja arendusmeetmetega. Loodusmaja kogemust kasutatakse puidu väärindamise ja puitehituse kompetentsi tutvustamiseks.	Toetatakse puidu keemilise ja mikrobioloogilise väärindamise arendust, sh toorme kättesaadavust, teadus-arendust ja innovatsiooni. Propageeritakse puidu väärindamist suurte puitehitiste näol.
Biomasskütusest toodetud taastuenergia osakaalu arvutamise põhimõtete ning biomassi säästlikkuse nõuetele ja kriteeriumidele vastavuse tõendamise nõuete rakendamine.	RED III direktiivi ülevõtmine Eesti õigusesse viibis.	RED III direktiivi Eesti õiguses ülevõtmiseks vajalikud muudatused jõustuvad 2026. aasta märtsis.	Rakendatakse RED III biomasskütuste säästlikkuse nõudeid ning täpsustatakse nende täitmiseks vajalikku päritolu tõendamise, aruandluse ja kontrolli korraldust.	Tagatakse RED III biomasskütuste säästlikkuse nõuete ja taastuenergia arvestuspõhimõtete ühetaoline rakendamine, sh päritolu tõendamise, aruandluse ja kontrolli toimivus.
EL raadamisvabade toodete määruse (EUDR) rakendamine ning puidu päritolu ja jälgitavuse tagamine.	Valmistati ette EUDR-i riigisisest rakenduskorraldust, sh asutuste tööjaotust, järelevalve põhimõtteid ja infosüsteemide arendusi.	Valmib EUDR-i rakendamise seadus ning jätkub Metsaregistri EUDR-i töölaua arendus ja testimine. Täpsustatakse järelevalve töökorraldust, andmevahetust ja kontrollikava.	Võetakse kasutusele EUDR-i riigisiseseid rakenduslahendused ning rakendatakse riskipõhist järelevalvet. Metsaregistri kaudu võimaldatakse puidu puhul kasutada EUDR-i nõuete täitmiseks võimalikult suures ulatuses olemasolevaid riiklikke andmeid ning tagatakse vajalik andmevahetus Euroopa Komisjoni infosüsteemiga.	Tagatakse EUDR-i püsiv ja ühetaoline rakendamine, arendatakse vajaduse korral infosüsteeme ja andmevahetust ning täiendatakse järelevalvet rakenduskogemuse ja riskihinnangute põhjal.
Raadamise leevendamiseks kompensatsiooni meetmete väljatöötamine ja rakendamine.	Elurikkuse ja kliimaeesmärgi täitva metsastamise meetme välja töötamine.	Metsastamise toetusmeetme rakendamine.	Metsastamise toetusmeetme rakendamine.	Metsastamise toetusmeetme rakendamine.
Erametsanduse arengu toetamine tugisüsteemi abil, mille kaudu suunatakse metsaomanike ühistegevust metsade kasvatamisel ja kasutamisel.	Tugisüsteemi täiendati elurikkust suurendavate meetmetega, sh püsimeetsamajanduse kava koostamisega. Eelarvet kärbiti.	Rakendub uus toetusmeede metsastamise toetamiseks.	Toetusmeetme täpsustamisel tulenevalt esimese vooru tagasisidest	Toetusmeetmete rakendamine.

Jätkatakse vääriselupaikade kaitse lepingute sõlmimist erametsaomanikega.	Vääriselupaikade toetamine jätkus.	Vääriselupaikade määrus on uuendamisel.	Vääriselupaideka määrus on uuendatud ja kaitse toetamine jätkub.	Jätkatakse vääriselupaikade kaitse lepingute sõlmimist erametsaomanikega..
Püsimetsanduseks sobivate majandamisvõtete väljatöötamine.	Püsimetsanduse majandamisvõtete uurimiseks vajalik teaduserisus eeldab metsaseaduse muudatust.	Püsimetsanduse uuringud ootavad endiselt teaduserisust.	Ootab seaduse muudatust.	Jätkatakse püsimetsanduse võtete mõjude uurimist Eesti tingimustes.
Riigimetsas kogukonnavalade määramise ja metsatööde kavandamisse kaasamise ühtse regulatsiooni kujundamine.	Jätkati senise KAH-alade käsitlemise ja kaasamispraktika täpsustamist ning valmistati ette selgema õigusliku lahenduse kujundamist.	Valmis metsaseaduse muutmise eelnõu, millega kehtestatakse kogukonnavalade mõiste, ala kokkuleppelise määramise kord ning kohaliku omavalitsuse, kogukonna ja elanike kaasamise raamistik metsatööde kavandamisel. Eelnõu ootab Vabariigi Valitsuses tutvustamist ja Riigikogu menetlust.	Jätkatakse kogukonnavalade regulatsiooni menetlemist ning seaduse vastuvõtmisel valmistatakse ette uuele korrale üleminek ja selle rakendamine koostöös kohalike omavalitsuste ja riigimetsa majandajaga. Kujundatakse ühtne rakenduspraktika kogukonnavalade määramiseks ja metsatööde kavandamisse kaasamiseks.	Rakendatakse kogukonnavalade regulatsiooni ning hinnatakse selle toimivust praktikas. Vajaduse korral täpsustatakse rakenduspraktikat, et tagada kohalike huvide arvestamine riigimetsa majandamisel ühtsetel ja läbipaistvatel alustel.
Reeglistiku loomine puiduistandike rajamiseks, mis võimaldaks puitu kasvatada erinevate kestvustoodete valmistamiseks.	Ettevalmistused olid tehtud, kuid tegevus ootas seaduse muudatust.	Ettevalmistused on tehtud, kuid tegevus ootab endiselt seaduse muudatust.	Ootab seaduse muudatust.	Rakendusakti väljatöötamine ning istandike jaoks sobilike alade kaardikihi loomine.
Riigimetsas arvestuslangi määramisel lisatakse raiemahu pindala arvutusele metsamaa süsiniku sidumise mahu arvutus ja tagatakse, et raiemaht püsiks võimalikult ühtlane.	Jätkus kehtivas metsaseaduses sätestatud riigimetsa arvestuslangi aluste järgmine.	Jätkub kehtivas metsaseaduses sätestatud riigimetsa arvestuslangi aluste järgmine.	Jätkatakse riigimetsa uuendusraie pindala määramise aluste edasiarendamist ning analüüsitakse võimalusi arvestada arvestuslangi kujundamisel senisest enam metsade süsinikusidumisega.	Töötatakse välja metoodika, kuidas seostada metsamaa süsinikusidumine arvestuslangiga.
Erametsades püsimetsanduse soodustamine läbi püsimetsa majandamise kavade koostamise toetamise ning nõustajate koolitamise.	Toetusmeede loodud. Rakendamise algus 2026 aastal.	Toetusmeetme rakendamine.	Toetusmeetme rakendamine.	Toetusmeetme rakendamine.

EL raadamisvabade toodete määruse (EUDR) nõuete täitmiseks vajaliku funktsionaalsuse arendamine Metsaregistris, et lihtsustada hoolsuskohustuse deklaratsiooni esitamist ja kasutada võimalikult palju olemasolevaid riiklikke andmeid.	Metsaregistri EUDR-i töölaua arenduse 1. etapp on valmis. Loodi lahendus, mis võimaldab kasutada deklaratsiooni ettevalmistamisel Metsaregistri andmeid, sh raieala ruumiandmeid, puuliike ja puidukoguseid.	Seoses määruse lihtsustamise ja täpsustamisega kohandatakse Metsaregistri EUDR-i töölauda ning arendatakse II etapi funktsionaalsused. Sh luuakse Metsaregistrisse eraldi sisselogimise ja deklaratsiooni esitamise funktsionaalsus raieõiguse võõrandanud ettevõtjatele.	Metsaregistri EUDR-i töölaud on kasutuses ning toetab puidu esmaste turule toojate EUDR-i nõuete täitmist, võimaldades deklaratsioonide esitamist võimalikult suures ulatuses eeltäidetud andmete alusel. 2027 aastal keskendutakse vajadusel lahenduse, kasutajakogemuse parandamisele ning Euroopa Komisjoni infosüsteemi ja rakenduspraktika muudatustest tulenevate täienduste rakendamisele.	Tagatakse Metsaregistri EUDR-i funktsionaalsuste töökindlus ja edasiarendamine ning andmevahetuse toimimine Euroopa Komisjoni infosüsteemiga. Arendatakse vajaduse korral täiendavaid automaatkontrolle ja tarneahela andmevahetuse lahendusi, et vähendada kasutajate halduskoormust ja toetada järelevalvet.
---	--	---	---	--

Programmi tegevus 3. Keskkonnakorraldus

Eesmärk: Oluline keskkonnamõju (KMH ja KSH) on hinnatud ja tagatud tegevuste vastavus keskkonnanäesmärkidele, rakendatakse leevendusmeetmeid.

Programmi tegevus koondab keskkonnakorralduse poliitika kujundamise ja rakendamise ühtse juhtimisloogika alla. Tegevus hõlmab tööstusheite- ja kemikaalipoliitika kujundamist, keskkonnakomplekslubade andmist, keskkonnamõju hindamise süsteemi arendamist, keskkonnakaitselubade ja keskkonnatasude süsteemi kujundamist, järelevalvet, keskkonnavastutuse juhtumite menetlemist ning planeeringute ja muude projektide keskkonnamõju hindamist. Eesmärk on tagada, et keskkonnakasutus oleks reguleeritud ühtsetel, arusaadavatel ja kasutajasõbralikel alustel ning et oluline keskkonnamõju oleks õigeaegselt hinnatud ja leevendatud.

Keskkonnakorralduse arendamisel keskendutakse lähiaastatel [KMH teenuse](#) kaasajastamisele, [keskkonnakaitselubade süsteemi korrastamisele](#) ja keskkonnaotsuste infosüsteemi edasiarendamisele, tööstusheite direktiivi ülevõtmisele ja rakendamisele ning ettevõtete suunamisele vähem saastavate tehnoloogiate kasutuselevõtule ja ohtlike ainete asendamisele. Eesmärk on muuta haldusprotsessid lihtsamaks, kiiremaks ja läbipaistvamaks, säilitades samal ajal otsuste kvaliteedi ja keskkonnakaitsese kõrge taseme.

Programmi tegevuste elluviimist koordineerib Kliimaministeerium. Programmi eesmärkide saavutamist toetavad Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur ja teised asjaomased partnerid.

2027. a olulised tegevused

2027. aastal jätkatakse keskkonnatasude, keskkonnamõju hindamise, keskkonnakaitselubade süsteemi, tööstusheite valdkonna ning ohutu materjaliringluse toetusmeetmete ajakohastamist.

Keskkonnatasude valdkonnas vaadatakse üle ning vajaduse korral muudetakse ehitusmaavarade, turba ja vee erikasutusõiguse tasu aluspõhimõtteid, sealhulgas kohaliku kasu rakendamise põhimõtteid, ning tasude ülemmäärasid. Samuti ajakohastatakse vee saastetasu arvestamise süsteemi, lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2024/3019, mis käsitleb asulareovee puhastamist.

Keskkonnamõju hindamise teenuse kaasajastamisel jätkatakse 2027. aastal KMH reformi elluviimist. Tegevused hõlmavad regulatiivseid muudatusi KMH menetluse tõhustamiseks ja digilahenduste kasutuselevõtu toetamiseks, KMH infosüsteemi detailanalüüsi ja arendusi ning digilahendusi, mis parandavad KMH teenuseks vajalike andmete kättesaadavust ja taaskasutust.

2027. aastal jätkatakse keskkonnakaitselubade süsteemi ajakohastamist, et kiirendada otsuste tegemist, vähendada taotlejate ja menetlejate halduskoormust ning säilitada senine keskkonnakaitselise tase. Peamised tegevused on taotluste kvaliteedi parandamine, taotlusvormide ja juhendite lihtsustamine, KOTKAS-e automaatkontrollide ja arenduste rakendamine ning taotluse nõuetekohasuse hindamiseks selgema menetlusraamistiku kasutuselevõtt. Samuti valmistatakse ette tehisintellektil põhinevaid lahendusi ja KOTKAS 2.0 arendusi, et toetada loa- ja KMH-vajaduse tuvastamist, kvaliteetsemate taotluste koostamist ning menetlustoe parandamist. Laiem eesmärk on kujundada keskkonnaotsuste teenus senisest andme- ja riskipõhisemaks, kasutajakeskseks ning paremini seotuks seire-, keskkonnatasude ja järelevalveandmetega.

Tööstusheite valdkonnas rakendatakse tööstusheite seadusest tulenevaid uusi nõudeid ning toetatakse ettevõtteid ja Keskkonnaametit nende tõlgendamisel ja juhendmaterjalide kasutamisel. Eesmärk on tagada nõuete ühetaoline rakendamine ning suunata tööstuskäitisi keskkonnahoidlikumale toimimisele.

Ohutu materjaliringluse ja vähem saastavate tehnoloogiate kasutuselevõtu toetamiseks jätkatakse uue perioodi Euroopa Liidu rahastusvahendite kasutamise ettevalmistamist ning liigutakse toetuse avamise suunas. Toetuse eesmärk on võimaldada ettevõtetal asendada ohtlikke aineid ja võtta kasutusele vähem saastavaid tehnoloogiaid.

Tabel 8. Programmi tegevuse keskkonnakorraldus mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus)

Tegevuse mõõdikud	Tegelik		Sihttase					
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Keskkonnamõjude hindamise menetluste keskmine kestus Kliimaministeeriumi haldusala asutustes (kuudes) <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	28	35	26	24	22	20	18	16

Võrreldes 2024. aastaga on 2025. aastal tegevuse mõõdiku tegelik tase suurenenud. See on selgitatav eelkõige asjaoluga, et 2025. a kuulus nende keskkonnamõju hindamise (KMH) menetluste hulka, mille baasil selgitati välja mõõdiku tegelik tase, mitu pika kestusega menetlust, mille puhul on otsustaja KMH aruande esitamise tähtaega arendaja soovil pikendanud. Samas võib eraldi välja tuua, et paari KMH menetluse kestus oli alla ühe aasta.

Tabel 9. Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevused	2027–2030 plaan
Keskkonnatasud ajakohastatakse põhimõttel, et looduslik ressurss on rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult ja „saastaja maksab“ printsiibil ning kooskõlas keskkonnavalaste eesmärkidega. Ehitusmaavarade ja turba kaevandamise puhul nähakse keskkonnatasude süsteemi kaudu ette kohaliku kasu instrument.	Vaadati üle ehitusmaavarade ja turba tasumäärad ning vee erikasutusõiguse tasumäärad.	Alates 01.07.2026 rakendatakse jäätmete energiakasutuse tasu. Õigusaktides tehakse õiguselgust parandavaid muudatusi. Analüüsitakse CO ₂ - tasu kujundamise erinevaid võimalusi ja stsenaariume. Analüüsitakse saastetasu asendamise edasiarendamise võimalusi. Kirjeldatakse keskkonnatasu deklareerimise üldnõuded ning vaadatakse üle kehtivad meetodikad.	2027. aastal vaadatakse üle ja vajadusel muudetakse ehitusmaavarade ja turba ning vee erikasutusõiguse tasu aluspõhimõtteid (sh kohaliku kasu rakendamine) ning tasu ülemmäärasid.	2028. aastal viiakse läbi saastetasude järeelhindamine (alus KeTS § 68 ¹⁰), mille tulemustest lähtudes muudetakse vajadusel saastetasumäärasid.
Keskkonnamõju hindamise teenus kaasajastatakse digiühiskonna toimimise põhimõtetele vastavaks (nn KMH digipööre) ning kujundatakse kiiremaks, automatiseeritumaks, kasutajakeskseks ja andmepõhiseks.	Perioodil 2024–2025 viidi läbi KMH teenusedisain, mille tulemusel selgus, milliseid KMH teenuse sisu- ja menetlusnõudeid tuleb muuta, millised andmed peavad olema kättesaadavad ning milliseid mitteregulatiivseid tegevusi on vaja teha KMH digipöördel eesmärkide täitmiseks.	Keskendutakse KMH reformi elluviimisele. Tegevused hõlmavad nii regulatiivseid muudatusi, äri- ja detailanalüüse digiarenduste ettevalmistamiseks kui ka digiarendusi.	Jätkatakse KMH reformi elluviimist. Tegevused hõlmavad regulatiivseid muudatusi digilahenduste kasutuselevõtuks, KMH infosüsteemi detailanalüüsi ja digiarendusi ning KMH teenuse jaoks vajalike andmete parema kättesaadavuse ja taaskasutamise parendamise digiarendusi	Jätkatakse KMH reformi elluviimist. Tegevused hõlmavad regulatiivseid muudatusi digilahenduste kasutuselevõtuks, KMH infosüsteemi detailanalüüsi ja digiarendusi ning KMH teenuse jaoks vajalike andmete parema kättesaadavuse ja taaskasutamise parendamise digiarendusi.
Keskkonnakaitselubade süsteem kujundatakse ümber , et keskkonnakasutuse reguleerimine toimiks ühtsetel alustel ning avalik teenus lähtuks tasakaalustatult keskkonnakasutusest ja –riskist, oleks nutikas ning vähendaks halduskoormust.	1. septembril 2025 jõustunud seadusemuudatused muutsid keskkonnakaitselubade teenustega seotud haldusprotsessid tõhusamaks, läbipaistvamaks ja vähem aeganõudvaks. Muudatustega tõsteti künnisvõimsusi ja -koguseid, loobuti mõnel juhul registreeringu kohustusest, vähendati osa kohustuste	Jätkatakse keskkonnala ja selle taotluse andmekoosseisu määrase muutmist ning selle ühendamist keskkonnakompleksloa määrasega. Jätkatakse ka keskkonnakaitselubade menetlusse võtmise ja menetluse protsessi tõhustamist, sh koostatakse KeÜS muutmise eelnõu, ning KOTKAS-e edasiarendamist.	Rakendatakse loa ja taotluste andmekoosseisu määrase muudatused, sh KOTKAS-e arendused. Rakendatakse loamenetluse kiirendamise ja taotluse nõuetekohasuse hindamise etapi muudatused. Valmistatakse ette muudatused katsetegevuse analüüsist tulenevate ettepanekute elluviimiseks.	Viiakse läbi keskkonnakorralduslike meetmete terviklik analüüs, et muuta keskkonnaotsused läbipaistvamaks, mõjupõhiseks ja kiiremini elluviidavaks. Samuti kavandatakse arendada uus terviklik keskkonnaotsuste infosüsteem, mis koondab keskkonnakorralduslike meetmete rakendamiseks vajalikud digilahendused ühtseks kasutajakeskseks teenuseks.

	täitmise sagedust ning täiendati KOTKAS-e teenuseid.			
Tööstusheite valdkonda ajakohastatakse uuenenud Euroopa Liidu nõuetest lähtudes, et kaitsta kõrgel tasemel inimeste tervist ja keskkonda, toetada tööstuskäitiste keskkonnahoidlikumat toimimist ning suunata ettevõtteid kasutama vähem saastavaid tehnoloogiaid ja ohutumaid aineid.	Koostati tööstusheite seaduse eelnõu tööstusheite direktiivi ülevõtmiseks ning osaleti uue tööstusheite direktiiviga kaasnevate rakendusaktide väljatöötamisel.	Jätkub tööstusheite direktiivi ülevõtmisega seotud töö ning uute tehnoloogiate uurimist, katsetamist ja kasutuselevõttu toetava lubade regulatsiooni kujundamiseks.		Tööstusheite seaduse rakendamine uute nõuete osas ning ettevõtete ja Keskkonnaameti toetamine seaduse tõlgendamise ning välja töötatavate juhiste osas.
Euroopa Liidu struktuuritoetuste 2021-2027 perioodil toetatakse ringmajanduse meetme kaudu ohutut materjaliringlust, see tähendab ohtlike ainete asendamist ja materjalide ohutut ringlussevõttu .	Kemikaaliekspertide koolitus algas oktoobris ning esimene grupp lõpetas koolituse 2026. aasta jaanuaris. KIKi taotlusvoor auditite ja investeeringute toetamiseks avati novembris. Koolitatud eksperdid saavad olla abiks ettevõtetele investeeringuvajaduste väljaselgitamisel.	Veebruaris alustas koolitust teine kemikaaliekspertide grupp, kes läbivad koolituse juuniks. Toimuvad ka ettevalmistused uue EL rahastusperioodi vahendite kasutamiseks. Ohutu materjaliringluse toetus tuleks vastavalt sihtrühma vajadustele uuel perioodil muuta laiemaks ja paindlikumaks ning tegevusi kirjeldada ohtlike ainete asendamise kaudu, mitte ainult materjaliringluse kaudu.		Uue perioodi EL rahastusvahendite kasutamise planeerimine ning toetuse avamine, et tagada võimalus toetada ettevõtteid ohtlike ainete asendamisel ning vähem saastavate tehnoloogiate kasutuselevõtul.

Programmi tegevus 4. Kiirgusohutus

Eesmärk: Kiirgusohutus on tagatud õigusloome ja arengukavade rakendamise kaudu.

Programmi tegevus koondab kiirguspoliitika kujundamise ja rakendamise ühtse juhtimisloogika alla.

Kiirgusohutuse tagamine põhineb põhjendatuse, optimeerituse ja doosi piiratuse põhimõtetel. Lähiaastatel on tegevuse keskmes radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga ettevalmistamine, kiirgusohutuse riikliku arengukava uue perioodi kujundamine, radooniriskide täpsem hindamine ning tuumaenergia kasutuselevõtuks vajaliku õigusliku ja institutsionaalse raamistiku loomine.

Programmi tegevuste elluviimist koordineerib Kliimaministeerium. Programmi eesmärkide saavutamist toetavad teised asjaomased partnerid.

2027. a olulised tegevused

2027. aastal jätkatakse kiirgusohutuse, radioaktiivsete jäätmete lõppladustamise ja tuumaenergia kasutuselevõtu ettevalmistamisega seotud õigusliku, strateegilise ja planeerimisraamistiku arendamist.

Radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamiseks vajaliku õigusraamistiku kujundamisel on 2027. aasta peamine tegevus vastava eelnõu kehtestamine ning vajaduse korral kiirgusseaduse muutmine. Sellega luuakse õiguslik alus lõppladustuspaiga rajamiseks ja sellega seotud tegevuste elluviimiseks.

Kiirgusohutuse valdkonna pikaajalise strateegilise planeerimise kujundamiseks alustatakse 2027. aastal valdkonna strateegiadokumentide koostamist. Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktorisektsiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamise eriplaneeringu puhul on aastate 2027–2028 peamine tegevus eriplaneeringu kehtestamine. Aastateks 2029–2030 on kavandatud ehitusprojekti koostamine ning vajaduse korral keskkonnamõju hindamise läbiviimine.

Tuumenergia kasutuselevõtu võimaluste analüüsimisel ja tuumaprogrammi käivitamise ettevalmistamisel on 2027. aasta keskne tegevus pädeva tuumaregulaatori loomine. Lisaks jätkatakse TEOSe rakendusaktide väljatöötamist. Olulisel kohal on ka rahvusvahelise koostöö jätkamine.

Tabel 10 Programmi tegevuse kiirgusohutus mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus)

Tegevuse mõõdikud	Tegelik		Sihttase					
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kiirgusohutuse riikliku arengukava ja selle alampaanide eesmärkide täitmise määr, % <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	*	69	70	85	85	90	90	90

Paldiski reaktorseksioonide dekomissioneerimise ja lõppladustuspaiga ettevalmistavate tegevuste täitmise määr, % <i>Allikas: AS ALARA, KLIM</i>	*	25	27	32	40	55	70	80
Tuumaenergia ja -ohutuse seaduse koostatud alamaktide arv (tk kumulatiivselt) <i>Allikas: KLIM</i>	*	0			3	8	14	17

Kiirgusohutuse mõõdikud annavad ülevaate kolmest omavahel seotud suunast: kiirgusohutuse strateegiliste eesmärkide täitmisest, Paldiski tuumaobjekti ja lõppladustuspaiga ettevalmistuste edenemisest ning tuumaenergia ja -ohutuse seaduse rakendamiseks vajaliku õigusraamistiku valmimisest. Mõõdikud peegeldavad kiirgusohutuse valdkonna kahekihilist olemust: ühelt poolt jätkuvaid kohustusi olemasolevate tuumaobjektide ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise tagamisel, teiselt poolt uusi, tuumaenergiaprogrammiga kaasnevaid institutsionaalseid ülesandeid. Koos annavad mõõdikud selge ülevaate sellest, kas programm liigub eesmärgi suunas nii konkreetse projektijuhtimise kui ka uue õigusraamistiku loomise vaates. Mõõdikute selgitused asuvad lisa 3.

Tabel 11. Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027 tegevused	2028–2030 plaan
Radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamiseks vajaliku õigusraamistiku väljatöötamine.	Ettevalmistus, kaardistamine, rahvusvaheline koostöö.	Lõppladustuspaiga rajamise ning dekomissioneerimise nõuete välja töötamine, eelnõu(de) koostamine sh jäätmekäitleja kaasamine.	Eelnõu kehtestamine ja vajadusel kiirgusseaduse muutmine.	Eelnõu kehtestamine ja vajadusel kiirgusseaduse muutmine.
Kiirgusohutusvaldkonna tulevase (al 2028) strateegilise planeerimise raamistiku välja töötamine.	2027. aastaks on planeeritud luua uus strateegiline raamistik.	Kokkulepete tegemine, kuidas kujundada nii kiirgusvaldkonna kui tuumaenergia programmi strateegiline vaate. Tegevuste alustamine..	Strateegiadokumentide koostamine	Strateegiadokumentide kehtestamine (2028) ja elluviimine (alates 2028)
Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktorisektsiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamise eriplaneeringu koostamise ja keskkonnamõjude hindamise ning nendeks vajalike uuringute elluviimine.	2025. a viidi läbi geoloogilised uuringud lõppladustuspaiga rajamiseks.	KSH ja eriplaneeringu teise etapi elluviimine.	Eriplaneeringu kehtestamine (2027-2028).	Eriplaneeringu kehtestamine (2027-2028). Ehitusprojekti koostamine (2029) ning vajadusel ka KMH läbiviimine.
Tuumaaenergia kasutuselevõtmise võimaluste analüüsimine ning tuumaaenergia programmiga alustamine.	Riigikogu otsustas 12.06.2024 toetada Eestis tuumaaenergia kasutuselevõtu ettevalmistamist. 2024. aasta novembris uuendati tuumaaenergia tööühma mandaati ja moodustati tuumaaenergia juhtrühm.	Vabariigi Valitsus edastas TEOS-ei eelnõu Riigikogu menetlusse 19. märtsil 2026, alustatakse alamaktide koostamisega ning pädeva tuumaregulaatori loomise ettevalmistustega.	Põhidokumendi järgi on pädeva tuumaregulaatori loomise tähtaeg 1. jaanuar 2027.	Alamaktide väljatöötamine ja kehtestamine, rahvusvaheline koostöö (hinnangute tellimine).

Programmi tegevus 5. Keskset IT-teenused

Eesmärk: Keskset IT-teenused on osutatud

Programmi tegevus koondab kesksete IT-teenuste osutamise ühtse juhtimisloogika alla.

Eesmärgi saavutamiseks osutab Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus keskset IT-teenuseid Kliimaministeeriumi valitsemisala asutustele, sealhulgas Kliimaministeeriumile, Keskkonnaametile, Keskkonnaagentuurile, Eesti Loodusmuuseumile ja Eesti Geoloogiateenistusele. Lisaks osutatakse kahe teenuse ulatuses IT-teenuseid Riigilaevastikule. Individuaalsete koostöölepingute alusel pakutakse IT-teenuseid ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala asutustele, sealhulgas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Maa- ja Ruumiametile ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile. Ligikaudu kaks kolmandikku osutatavatest teenustest on vajalikud Kliimaministeeriumi valitsemisala põhiteenuste toimimiseks.

Tegevuse eesmärk on tagada valitsemisalade ülesannete täitmiseks vajalik keskne ja toimepidev IT-tugi. Tegemist on toetava tegevusega, mis loob eeldused programmi põhitegevuste elluviimiseks ning asutuste igapäevaseks toimimiseks.

Programmi tegevuste elluviimisel on keskne roll Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusel.

2027. aastal IT teenused konsolideeritakse (1. veebruaril 2027. a KEMIT liitub Riigi Digikeskusega).

7. Programmi juhtimiskorraldus

Programmi on koostanud Kliimaministeerium koostöös asjaomaste haldusala asutustega. Programm koostatakse neljaks aastaks, pidades silmas strateegilisi eesmärgi, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ja riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ eesmärgi. Programmi kinnitab energeetika- ja keskkonnaminister pärast 2027. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist ning see avalikustatakse Kliimaministeeriumi veebilehel. Programmi täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra ning see on kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ja riigi rahaliste võimalustega.

Programmi tegevuste eesmärgi aitavad toetada tulemusvaldkonna „Kliima, energeetika ja elurikkus“ teised programmid ning tulemusvaldkonna „Elukeskkond, liikuvus ja merendus“ programmid.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutab Kliimaministeerium koostöös asjaomaste haldusala asutustega. Programmi täitmisest antakse aru järgmises programmis perioodil 2028-2031.

Programm annab suuna välisvahendite planeerimisele ja kasutamisele.

Programmi elluviimist juhib Kliimaministeeriumi elurikkuse ja keskkonnakaitse asekantsler.

Vajaduse korral moodustatakse Kliimaministeeriumi poolt täiendavaid töörühmi ja korraldatakse arutelusid programmi elluviimisega seotud poolte ja huvirühmadega.

Lisa 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

	Esialgne eelarve		Lõplik eelarve	Täitmine
Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm				
Kulud	-59 997	-81 198		-56 694
Elurikkuse kaitse tagamine				
Kulud	-22 957	-32 911		-18 990
Metsanduse ja jahinduse arengu suunamine				
Kulud	-13 996	-18 199		-12 780
Keskkonnakorralduse arengu suunamine				
Kulud	-4 526	-6 704		-5 419
Kiirgusohutuse tagamine				
Kulud	-1 800	-2 954		-2 385
Kesksete IT-teenuste osutamine teistele valitsemisaladele				
Kulud	-16 718	-20 430		-17 121

Lisa 2. Programmi teenuste kirjeldus

Teenus	Teenuse eesmärk ja lühikirjeldus
Programmi tegevus Elurikkuse ja mulla kaitse	
Elurikkuse kaitse poliitika kujundamine ja rakendamine (KLIM)	Eesmärk: Loodusväärtused on kaitstud, inimesed on looduskaitsevajadustest teadlikud, looduskaitset reguleerivad õigusaktid on kohased, vajalikud strateegilised dokumendid on koostatud ja aruanded esitatud. Looduskaitsealane õigusloome ning õigusnormide väljatöötamine ja rakendamine, EL-i struktuuri- ja arengu toetuse kasutamise planeerimises ja korraldamises osalemine, looduskaitse strateegiliste dokumentide koostamine ja rakendamine, uuringute ja analüüside tellimine, riiklik looduskaitsealane aruandlus. EL-i õigusaktidest ja rahvusvahelistest konventsioonidest tulenevate nõuete täitmine, sh EL elurikkuse strateegia eesmärkide elluviimise koordineerimine; ja muu rahvusvaheline koostöö, looduskaitsevaate andmine teiste valdkondade poliitika kujundamisse, looduskaitseinfo avalikustamine ja teabe jagamine. Looduskaitse populariseerimine, ekspert- ja hindamiskomisjonide ning töörühmade töös osalemine ja eksperthinnangute andmine. Looduskaitsevaldkonna infosüsteemide (sh EELIS) arendamise korraldamises osalemine, GMO keskkonda viimise loa väljastamine.
CITES loa taotlemine (KLIM)	Eesmärk: Ohustatud liikidega kaubitsemise on legaalne. Ohustatud liikidega legaalseks kaubitsemiseks lubade väljastamine.
Eluslooduse valdkonna analüüside tegemine (KAUR)	Eesmärk: Analüüside, eksperthinnangute ja konsultatsioonide andmine keskkonnateadlike seotud otsuste tegemiseks. Erinevate elurikkuse või looduskaitse andmete, sh ökosüsteemiteenuste kohta, analüüsimine koos neid mõjutavate keskkonnateguritega või muude näitajatega. Otsuste tegemiseks vajalikud ülevaated loodusväärtuste asukoha ja leviku kohta ning nende seisundi hinnangud piirkondlikul või üleriigilisel tasandil. Teenuse osutamiseks vajalikud keskkonnaandmed kogutakse peamiselt riikliku keskkonnaseire programmi raames, elustiku mitmekesisuse ja maastike seire tegemisel.
Eluslooduse seire korraldamine ja aruannete avaldamine (KAUR)	Eesmärk: Riigi aruandluskohustuste täitmine. Riigi kokkulepetest ja EL-i nõuetest tulenevate aruandekohustuste täitmine, sh aruannete koostamine ja edastamine lähtuvalt rahvusvaheliselt tunnustatud või siseriiklikult kokku lepitud meetodikatest. Teenuse osutamiseks vajalikud keskkonnaandmed kogutakse peamiselt riikliku keskkonnaseire programmi raames, elustiku mitmekesisuse ja maastike seire tegemisel. Eluslooduse rakendus- ja tegevus- uuringute tegemine. Andmekogudesse sisestatud eluslooduse andmete sh looduskaitsealaste piirangute teabe avalikustamine ja klientidele edastamine avalike rakenduste, teabepäringute ja koondülevaadete kaudu.
Looduskaitse korraldamine (KeA)	Eesmärk: Looduskaitse korraldamine liikide ja elupaikade soodsa seisundi ning maastike mitmekesisuse tagamiseks. Loodusväärtuste andmete kogumine ja haldamine, kaitse-eeskirjade (s.h. loodusväärtuste ekspertiiside) koostamine ja menetluse läbiviimine, kaitstavate alade kaitsekorralduskavade, liikide kaitse- ja ohjamiskavade ning elupaiga tegevuskavade koostamine, kaitsetulemuslikkuse hindamine, kaitse- ja tegevuskavade rakendamine, eluslooduse pääste ja abistamise korraldamine, loomakahjude ja seotud ennetusmeetmete hindamine, menetlemine ning hüvitamine, looduskaitsealaste piirangutega seotud tegevuste loastamine ja kooskõlastamine ning neist tulenevate maatoimingute korraldamine, järelevalve ja menetlustoimingud looduskaitsealaste õigusaktide ja tegevuslubade üle, s.h. keskkonnale tekitatud kahjude määramine, teenusega seotud koolituste ja teavitustöö läbiviimine ning klientide nõustamine, andmekogude ja teavituskeskkondade arendamine ning arendamises osalemine.
Kestliku kalanduse tagamine (KeA)	Eesmärk: Tagada kestlik kalandus, et säilitada kalavarud ja toetada kalandussektori pikaajalist elujõulisust. Järelevalve-, haldus- ja süüteomenetluse toimingud kalanduse (kutselise ja harrastuspüügi) valdkonnas, kalastuskaartide ja kalade asustamis- ja tegevus- lubade andmine; ennetustegevused huvigruppide teadlikkuse tõstmiseks.

Programmi tegevus Metsandus ja jahindus	
Metsapoliitika kujundamine ja rakendamine (KLIM)	Eesmärk: Jätkusuutliku metsanduse rakendamine läbi metsanduslike õigusaktide on tagatud ning rahvusvahelised kohustused (sh aruandlus) on täidetud. Metsanduse arengukava rakendamine, hoides metsapoliitika õigusloome ajakohasena, tagades metsaressursi arvestuse riikliku registri toimimise, korraldades metsandustoetuste rakendamist, tehes ja tellides analüüse ning kaasates ja teavitades avalikkust. Kohustuslike aruannete tähtaegne koostamine ja esitamine. Metsapoliitika kujundamine ja Riigikogule järgmise perioodi valdkonna arengukava eelnõu esitamine. Rahvusvahelises valdkonna strateegiate arendamises ja õigusloomes osalemine. Puidu kui CO ₂ siduja ja keskkonnasäästliku ehitusmaterjali kasutamist ning puidu väärimist aitab tutvustada uus rajatav Keskkonnamaja.
Vääriselupaiga väljavaliku eksperdi tunnistuse taotlemine (KLIM)	Eesmärk: Vääriselupaikade määramiseks on olemas vastava kvalifikatsiooniga inimesed. Vääriselupaiku välja valivatele isikutele pädevuskoolituste korraldamine ja -tunnistuse väljastamine.
Metsa valdkonna analüüside tegemine (KAUR)	Eesmärk: Analüüside, eksperthinnangute ja konsultatsioonide andmine metsa valdkonnaga seotud otsuste tegemiseks. Metsavaldkonna andmestike analüüsimine, prognooside andmine ja tulemuste tõlgendamine tellimuse järgi ning ekspertteadmiste jagamine. Metsa valdkonna analüüsid ja prognoosid on aluseks otsuste tegemisel metsade säästlikuks majandamiseks. Teenuse osutamiseks vajalikud keskkonnaandmed kogutakse peamiselt riikliku keskkonnaseire programmi raames ja statistilise metsa inventeerimise tegemisel.
Metsaseire korraldamine ja aruannete avaldamine (KAUR)	Eesmärk: Riigi aruandluskohustuste täitmine. Riigi kokkulepetest ja EL nõuetest tulenevate aruandluskohustuste täitmine, sh aruannete koostamine (metsaseire aruanne, metsasektori turuülevaade) ja edastamine lähtuvalt rahvusvaheliselt tunnustatud või riigisiselt kokku lepitud meetodidest. Lisaks aruannetele sisustatakse mitmesuguseid rahvusvahelisi küsimustikke (ÜRO FAO metsaressursside hindamise küsimustik, puidukomitee ja puiduenergia küsimustik UNECE-le, jne). Teenuse osutamiseks vajalikud keskkonnaandmed kogutakse peamiselt riikliku keskkonnaseire programmi raames, metsaseire tegemisel. Metsavarude suuruse, seisundi ja kasutamise kohta andmete kogumine, talletamine, töötlemine ja avalikuks tegemine.
Metsakorraldajate kutsetunnistuse ja metsakorraldustööde tegevuslubade taotlemine (KAUR)	Eesmärk: Metsakorraldustöid võivad läbi viia ainult vastavat tegevusluba ja tunnistust omavad isikud, et oleks tagatud teatud standardid ja ühtsed põhimõtted metsa kasutamisel. Metsakorraldustööde tegijate atesteerimine, kutsetunnistuste väljastamine ja metsakorraldusettevõtetele tegevusloa väljastamine taotluste alusel. Metsakorraldustöid võivad teha ainult asjakohast tegevusluba ja tunnistust omavad isikud, et oleks tagatud kindlad standardid ja ühtsed põhimõtted metsa kasutamisel.
Metsade majandamise korraldamine (KeA)	Metsade säästliku, mitmekülgse ja nõuetekohase majandamise korraldamine. Metsaomanike poolt esitatud metsateatiste läbivaatamine ning kavandatud raiete lubamine või keelamine. Metsakaitseeksperitiiside tegemine metsakahjustuste likvideerimiseks. Natura aladel kavandatud raietele Natura mõjude eelhindamise tegemine. Metsakultiveerimismaterjali tunnustamine ja järelevalve. Metsa õigusnormide täitmise järelevalve. Metsaregistri arendused.
Jahinduse korraldamine (KeA)	Eesmärk: Jahinduse korraldamine ulukipopulatsioonide optimaalse seisundi tagamiseks. Ulukiliikide mitmekesisuse ning elupaikade ja liikide vahelise ökoloogilise tasakaalu säilitamine, arvestades huvigruppide ootusi ning jahinduse rekreatiivseid, sotsiaalseid ja majanduslikke aspekte: - Jahindusnõukogude töö juhtimine ja korraldamine. - Jahipiirkondade kasutusload (piirkondade moodustamine, lubade andmine, muutmine ja pikendamine) - Küttimislubade ja hukkamislubade väljastamine. - Jahikoera õpetamise ja katsetamise loastamine. - Jahindusalane nõustamine - Jahiulukite tehistingimustes pidamise loastamine - Küttimisandmete kogumine ning vahendamine

	- Jahijärelevalve ja jahiseaduse rikkumiste ennetamine - Ohjamiskavade koostamise korraldamine - Võõrliikide küttimise korraldamine (haldusakt. nõusolek küttimiseks)
Jahinduspoliitika kujundamine ja rakendamine (KLIM)	Eesmärk: Jahiulukiliikide mitmekesisus ning elupaikade ja liikide vahelise ökoloogilise tasakaalu säilitamine on tagatud läbi jahinduslike õigusaktide. Täidetakse rahvusvahelisi jahinduse kohustusi. Jahinduspoliitika õigusaktide ajakohasena hoidmine ning avalikkuse kaasamine ja teavitamine õigusaktide muudatustest. Koostatakse ja esitatakse tähtjaks kohustuslikud aruanded ning need tehakse avalikkusele kättesaadavaks. Tagatakse ulukiressursi säästlik kasutamine jahiseaduse rakendamise ning jahikoerte ja jahimeeste tunnistuste andmise kaudu.
Ulukiseire korraldamine ja analüüside tegemine (KAUR)	Eesmärk: Uuringud elustiku sh loodusvaraks olevate ulukite asurkondade seisundi, seiremeetodite indikatiivsuse, kaitsekorralduslike meetmete tõhususe hindamiseks Ulukiseire korraldamine ja rakendusuuringu teostamine. Seireandmete alusel aruannete ja analüüside koostamine.
Programmi tegevus Keskkonnanõuandlus	
Keskkonnanõuandluse poliitika kujundamine (KLIM)	Eesmärk: Pädevalt hinnatud keskkonnamõju ja protsessi juhtimine; ebasoodsa keskkonnamõju leevendamine, poliitikakujundus. Keskkonnatasude majandushoovad on asjakohased, tõhusad ja kooskõlas keskkonnamõju eesmärkidega. Keskkonnakaitsepoliitika kujundamise eesmärk on tagada keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja valdkondlike seaduste õigusselgus ja rakendajasõbralikkus, vähendada keskkonnaõiguses bürokraatiat ja korduseid ning võimaldada keskkonnakaitsepoliitika haldamist tänapäevases keskkonnamõju infosüsteemis (KOTKAS). Kavandatavate tegevustega kaasnev oluline keskkonnamõju on asjakohaselt hinnatud ning vajalikud keskkonnamõju meetmed ette nähtud. KMH/KSH menetlused toimuvad kiirelt ja tõhusalt, õigusruum on ajakohane. KMH/KSH juhtekspertide arv on kasvavas trendis. Tööstusheite ja kemikaalide valdkonnapiiritilised otsused on rakendatud, EL-i otsustusprotsessis on Eesti seisukohad esitatud ning EL-i õigusaktidest ja rahvusvahelistest konventsioonidest tulenevad nõuded on täidetud. Tööstusheite ja kemikaalide valdkonda korraldatakse õigusaktide ja uuringute alusel ning parima võimaliku tehnika arengutesse on panustatud. Tööstusheite- ja kemikaalipoliitika on kujundatud selliselt, et tagada keskkonna kui terviku kaitse, minimeerides saasteainete heite õhku, vette ja pinnasesse ning jäätmeteket, et vältida ebasoodsat mõju keskkonnale. Keskkonnatasude rakendamise eesmärk on vältida või vähendada keskkonnakasutusega, sealhulgas loodusvarade kasutamise, saasteainete keskkonda väljutamisega ja jäätmete kõrvaldamisega seotud võimalikku kahju, suunata loodusvara tõhusamalt kasutama, hüvitada keskkonnamõju ja teenida riigile tulu loodusvara kasutamisest. Keskkonnatasude kehtestamisel ja rakendamisel lähtutakse keskkonnakaitse vajadusest, riigi majanduslikust ja sotsiaalsest olukorrast ning tasustatavast loodusvarast loodavast väärtusest ja riigi tulu teenimise eesmärgist, tekitatavast keskkonnamõjust ning keskkonnakasutuse eesmärgist ja viisist. Selleks tellib ja teeb Kõrvaldamisteerium erinevaid asjasepuutuvaid analüüse ja peab avalikke konsultatsioone erinevate osapooltega ning valmistab ette vastavaid õigusaktide muudatusi. Keskkonnakaitsepoliitika regulatsioon on süsteemne ning tagab keskkonnakaitse eesmärkide täitmise. Eesmärgi täitmiseks vajalikud õigusaktide eelnõud on välja töötatud koostöös teiste ministeeriumi osakondadega ning asjast huvitatud osapooled on protsessi kaasatud. Keskkonnaseadustiku üld- ja eriosa seaduste regulatsioon järgib hea halduse tava ja on rakendajasõbralik. Keskkonnamõju infosüsteem KOTKAS aitab tagada kiirema ja läbipaistvama menetluse ning toetab kohustuste mugavat täitmist, parandades samal ajal pidevalt keskkonnamõju kättesaadavust.
Keskkonnastutuse menetlemine (KeA)	Eesmärk: Tagada keskkonnale tekitatava kahju heastamine. Keskkonnastutuse alla kuuluvate juhtumite menetlus, sh heastamismeetmete kava koostamine. Heastamismeetmete rakendamise kontroll - järelevalve inspektorid, spetsialistid.
Keskkonnakaitseloa andmine ja haldamine (KeA)	Eesmärk: Keskkonnakaitsepoliitika taotlemine on lihtne, menetlemine mõjus, tähtaegne ja ühtsetel alustel ning loa nõuded on arusaadavad ja suunatud keskkonnamõju vähendamisele.

	Teenuse hõlmab keskkonnakaitselubade (keskkonnaluba, kompleksluba ja registreeringud) menetluste läbiviimise korraldamist ühtsetel alustel ning mõjusalt. Teenuse hulka kuulub ka taotlemise lihtsustamine ning KOTKASE arendamisega seotud tegevused.
Keskkonnamõju hindamine (KeA)	Eesmärk: Keskkonnamõju ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (KMH ja KSH) on arusaadav, sujuv ja ühtsetel alustel teenus, mis aitab välja selgitada kavandatava tegevuse olulise keskkonnamõju ning toetab teadlike otsuste langetamist. Mõjuhindamine pakub lahendusi, kuidas ennetada või vähendada tegevuse võimalikke keskkonnaprobleeme ning loob tasakaalu keskkonnakaitsese ja säästva arengu vahel. KeA KMH/KSH menetlustoimingud: - eelhindamine (loataotlust menetlev büroo), vajaduspõhine nõustamine keskkonnakorralduse büroo poolt - KMH algatamisest teavitamine (keskkonnakorralduse büroo) /KMH algatamata jätmises teavitamine (loataotlust menetlev büroo) - KMH programmi menetlus (kontroll, avalikustamise korraldamine, avalikul arutelul osalemine, seisukoha kujundamine, KMH programmi nõuetele vastavuse kontroll ja otsuse tegemine, sellest teavitamine) - KMH aruande menetlus (kontroll, avalikustamise korraldamine, avalikul arutelul osalemine, seisukoha kujundamine, KMH aruande nõuetele vastavuse kontroll ja otsuse tegemine, sellest teavitamine) - KSH menetlus Teiste asutuste KMH/KSH-dega seotud menetlustoimingud: - KMH/KSH vajalikkuse seisukoha andmine (edastatud eelhinnangu alusel), vajaduspõhiselt kaasatud teised valdkonnad (vt altpoolt "Kellelt küsime sisendit") - KMH/KSH programmi menetluses osalemine (seisukoha andmine, vajadusel avalikul väljapanekul osalemine, vajadusel täiendava seisukoha kujundamine ja edastamine) - KMH/KSH aruande menetluses osalemine (seisukoha andmine, vajadusel avalikul väljapanekul osalemine, vajadusel täiendava seisukoha kujundamine ja edastamine, kooskõlastamine)
Planeeringute ja projektide kooskõlastamine (KeA)	Eesmärk: Planeeringute ja projektide kooskõlastamine on tähtaegne, ühtsetel alustel ning tagab, et kavandatav tegevus arvestaks keskkonnanahoiu põhimõtteid ja oleks kooskõlas kehtivate õigusaktide ja nõuetega. Anname kooskõlastusi ja arvamusi järgmistele lubadele, planeeringutele ja projektidele: - Projekteerimistingimuste menetlustoimingud (arvamuse avaldamine/kooskõlastamine) - Projekti menetlustoimingud (arvamuse avaldamine/kooskõlastamine) - Ehitusloa menetlustoimingud (arvamuse avaldamine/kooskõlastamine) - Hoonestusloa menetlustoimingud (kooskõlastamine) - Kasutusloa menetlustoimingud (arvamuse avaldamine) - Planeeringute (detailplaneering, kohaliku omavalitsuse eriplaneering, üldplaneering, riigi eriplaneering) menetlustoimingud (seisukoha andmine, kooskõlastamine, vajadusel avalikustamisel osalemine)
Tööstusheite poliitika rakendamine (KeA)	Eesmärk: Saavutada keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase parima võimaliku tehnika laialdase rakendamisega. Keskkonnakomplekslubade taotluste menetlemine, loa haldamine ja nõuetele vastavuse tagamine.
Keskkonnatasu deklareerimine ja kontrollimine (KeA)	Eesmärk: Keskkonnatasude deklareerimine on mugav ja tõrgeteta toimiv e-teenus, mis aitab kaasa tõhusamale ja läbipaistvamale keskkonnatasude kogumisele. Deklareeritud andmete riskipõhise kontrollimisega tagatakse deklareeritud andmete õigsus. Keskkonnatasude deklareerimine toimub KOTKAS infosüsteemi kaudu, mis võimaldab keskkonnakaitseloa omajatel kiiresti ja mugavalt täita ja esitada deklaratsioone. Keskkonnatasude peaspetsialistid kontrollivad esitatud andmeid, eelnevalt analüüsides deklareerimisega seotud tasuriske. Isikute suhtes, kes kasutavad keskkonda ilma nõutud keskkonnakaitseloota, rakendatakse kõrgendatud keskkonnatasu. Keskkonnaameti keskkonnatasude peaspetsialistid koostavad deklareeritud keskkonnatasu statistikat ja vastutavad, et see oleks KeA kodulehel avaldatud.

Programmi tegevus Kiirgusohutus	
Kiirguspoliitika kujundamine ja rakendamine (KLIM)	Kiirguspoliitika kujundamine toimub rahvusvaheliste nõuete ja riigi arengustrateegiate kohaselt. Eesti seisukohti kujundatakse ja kaitsakse EL-i ja ÜRO otsustusprotsessides ning riiklik aruandlus koostatakse nii rahvusvahelistele kui riigisisestele organisatsioonidele. Perioodi 2026–2030 peamised tegevused: 1. Õigusraamistiku arendamine toimub IAEA tehnilise koostööprojekti EST9008 (2024–2027) raames rahvusvaheliste ekspertide kaasamisel. Prioriteetid: radioaktiivsete jäätmete käitlemise õigusaktid ja veterinaarse meditsiini kiirituse nõuded. 2. Kiirgusalane e-koolitus töötatakse välja IAEA projekti EST9009 (2026–2029) raames: eestikeelne veebikursus kiirgusvaldkonna töötajatele, materjalide koostamine 2026–2027, paralleelselt vaadatakse üle koolitust reguleerivad õigusaktid. 3. TEOS eelnõu menetletakse Riigikogus. Sellega kaasneb tuumaregulaatori loomine, tuumajaama asukohavaliku ettevalmistamine ning pädevuste arendamine koostöös TÜ, TalTech ja rahvusvaheliste partneritega. 4. KORAK uuendamine pärast kehtiva perioodi lõppu (2027), arvestades muutunud institutsionaalse ülesehitusega, uue lõppladustuspaiga kuluanalüüsiga ja tuumaprogrammi poliitiliste juhistega. 5. Avalik teavitus: kiirgusteemalised teabepäevad, radooniuuringu tulemuste tutvustamine, koostöö kutseharidusasutustega ning NORM-jäätmete käitluse teadus- ja arendustegevuse toetamine.
Programmi tegevus Keskseid IT teenused	
Kesksete IT-teenuste osutamine (KEMIT)	Eesmärk: Keskseid IT-teenused on osutatud. Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (KeMIT) osutab keskseid IT-teenuseid Kliimaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisaladele.

Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus

Mõõdik/Sihttase	Mõõdiku selgitus
Tulemusvaldkonna mõõdikud	
Looduskaitse eesmärgil riiklikult kaitstavate alade osakaal maismaast, % <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Mõõdikuga „Looduskaitse eesmärgil riiklikult kaitstavate alade osakaal maismaast“ mõõdetakse EL elurikkuse strateegias ja looduskaitse seaduses (hetkel eelnõu) seatud eesmärgi poole liikumist, millega tagatakse, et aastaks 2030 võetakse kaitse alla 30% maismaast.
Metsamaa pindala hektarites, mln hektarit <i>Allikas: KAUR SMI</i>	Eesti metsamaa pindala on ca 2,3 mln hektarit, moodustades üle poole kogu Eesti maismaa pindalast. Looduskaitse alla kuuluva metsamaa osakaal on viimase kümnendi jooksul suurenenud. Riigimetsamaa 1,08 mln hektarist on nüüdseks range kaitse all kolmandik ning kogu metsamaa pindalast moodustab range kaitse all olev mets 18,4% (SMI 2023 järgi). Võrdlusena 2010. aastal 10%
Programmi mõõdikud	
Majandusmetsade pindala osakaal metsamaast, % ⁵ <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Mõõdikuga „Majandusmetsade pindala osakaal“ tagatakse metsaseaduse alusel põhimõtte, et 70% Eesti metsamaast on majandusmetsana majandatav ilma täiendavate piiranguteta, arvestades metsade olulisi funktsioone – ökoloogilisi, kultuurilisi, sotsiaalseid ja majanduslikke.
Heas ja keskmises seisundis maismaaökosüsteemide osakaal, % <i>Allikas: Keskkonnaagentuur</i>	Mõõdik kirjeldab Eesti maismaaökosüsteemide ökoloogilist seisundit nelja peamise ökosüsteemitüübi (soo, mets, põld, niit) lõikes. ELME metoodikal põhinevalt kaardistatakse ökosüsteemid ülepinnaalset, hõlmates kogu maismaa pindala. Mõõdik arvestab nii kõrge kui ka madalama elurikkusega alasid ning annab tervikliku ülevaate maismaaökosüsteemide seisundist Eestis. https://keskkonnaportaal.ee/et/maismaaokosusteemide-seisund
Lisandväärtuse maht ühe töötaja kohta (metsasektoris) (tuh €/a) ⁶ <i>Allikas: Statistikaamet</i>	Lisandväärtuse maht ühe töötaja kohta näitab metsasektori majanduslikku tootlikkust ehk seda, kui palju lisandväärtust luuakse ühe tööga hõivatud isiku kohta aastas. Mõõdik aitab hinnata, kas metsasektori areng liigub suurema väärtusloome, tõhusama ressursikasutuse ja konkurentsivõimelisema majandusmudeli suunas. Mõõdiku arvutamisel jagatakse metsasektori lisandväärtus tööga hõivatud isikute aastakeskmise arvuga. Iga aasta tegelik tase arvutatakse sama aasta metsasektori lisandväärtuse ja sama aasta tööga hõivatud isikute aastakeskmise arvu suhtena Statistikaameti tabeli EM001 andmete alusel. Mõõdiku aastased sihttasemed on tuletatud metsanduse arengukava eelnõus 2035. aastaks seatud sihttasemest. Arengukavas on mõõdiku sihttasemeks 2035. aastal 60,9 tuhat eurot ühe tööga hõivatud isiku kohta aastas. Arengukava metoodikas on 2035. aasta sihttase arvutatud pikema perioodi tegelike andmete põhjal määratud algtasemest, millele on rakendatud eelduslik 4% aastane tootlikkuse kasv kuni aastani 2035. Programmi vahe-eesmärgid aastateks 2025–2030 arvutatakse 2035. aasta sihttasemest tagasiarvutusega, kasutades sama 4% aastase kasvu eeldust. Selline lähenemine tagab, et programmi aastased sihttasemed on kooskõlas arengukava pikaajalise eesmärgiga ning kirjeldavad programmi perioodi vahe-eesmärke 2035. aasta sihi saavutamise teekonnal. Tegelik aastane tulemus võib sihttasemest erineda ning olla mõnel aastal ka järgneva aasta sihttasemest kõrgem, kuna lisandväärtust ühe töötaja kohta mõjutavad lisaks tootlikkuse pikaajalisele arengule ka majanduslikud, sektori kasumlikkus, puidu ja puidutoodete hinnad, eksporditurgude olukord, tööjõu hulga muutus ning muud lühiajalised tegurid. Seetõttu ei tõlgendata üksiku aasta kõrvalekallet sihttasemest eraldiseisvalt, vaid mõõdiku hindamisel vaadatakse ka seda, kas metsasektori tootlikkus liigub pikemaajaliselt arengukavas seatud kasvutrajektoori suunas.
Programmi tegevuse Elurikkuse ja mulla kaitse mõõdikud	

⁵ Majandusmetsad ning piiranguvööndites ja hoiualadel olevad metsad, kus on võimalik piiratud tingimustel majandada.

⁶ Metsasektor - metsamajandus, puidu mehaaniline ja keemiline töötlemine, paberi ja tselluloosi tootmine ning mööblitootmine.

Liigikavade I ja II prioriteedi tegevuste täitmise määr uuendatud kavade alusel, % <i>Allikas: Keskkonnaamet</i>	Looduskaitse keskendub liikide ja elupaikade kaitsele ning taastamisele, peamiselt kaitsealadel. Selleks koostatakse ja uuendatakse tegevus- ja kaitsekorralduskavasid, hinnatakse nende tulemuslikkust ning rahastatakse eelkõige I ja II prioriteedi tegevusi. Oluline on uuendada Natura alade kavade vastavalt Euroopa Komisjoni nõuetele ja parandada kaitse tõhusust.
Mulla hea seisundi tuvastamiseks esinduslik indikaatorite arv, mida mõõdetakse riikliku mullaseire raames, sh et oleksid kajastatud elurikkuse näitajad, tk <i>Allikas: Keskkonnaagentuur</i>	Lisatud on mulla hea seisundi mõõdik, mis hõlmab indikaatoreid mulla füüsikaliste, keemiliste ja bioloogiliste omaduste hindamiseks ning nende kasutatavust mulla seisundit ohustavate tegurite tuvastamisel, sealhulgas orgaanilise materjali kadu, toitainete kadu, happetumine, sooldumine, mulla saastumine, tuule- ja vee-erosioon, elurikkuse vähenemine ning mullatihenemine. Hetkel võimaldab mullaseire hinnata seisundit 11 indikaatori alusel, kuid hinnang on esinduslik eelkõige seirealade tasandil. Tulevikus võimaldab laiendatud mullaseireraamistik anda hinnangu kogu Eesti muldade seisundile. Lisaks loob suurenenud seiremaht eeldused andmete kasutamiseks mudeldamisel ning mulla seisundi muutuste prognooside koostamisel. Eestis saame hinnangu läbi mulla- ja maakasutuse teadus-arenduse projekti ja selle alusel kujundada ka vajalikud meetmed maaomanike nõustamiseks, toetamiseks, eeskju peaks näitama riik enda maadel, see aitab ka teisi.
Aasta jooksul taastatud elupaikade pindala (ha) <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Jätkatakse rikutud elupaikade taastamisega. 2024. aastal kinnitati Euroopa Liidu looduse taastamise määrus, mille kohaselt tuleb aastaks 2050 taastada kõik rikutud ökosüsteemid. Valdkonst tulenevalt keskendutakse selle programmi all eelkõige kaitstavate elupaikade taastamisele, milleks on eelkõige pärandniidud, sooelupaigad, märjad metsad jt. Muuhulgas kasutatakse selleks EL rahastusmeetmeid (LIFE programm, EL ühine põllumajanduspoliitika, struktuuritoetused), lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi, riigieelarve ja erinevate projektide rahastust.
Programmi tegevuse Metsandus ja jahindus mõõdikud	
Erametsade uuendamise osakaal erametsade uuendusraiate ja halva tervisliku seisundi tõttu raiutud alade pindalast (%) <i>Allikas: Keskkonnaamet</i>	Erametsade uuendamise osakaalu mõõdik näitab, kui suur osa uuendusraiega majandatud või halva tervisliku seisundi tõttu raiutud erametsade alast on uuendatud. Mõõdiku eesmärk on hinnata, kas raietele järgneb erametsades piisavas mahu metsade taastumine ning kas seeläbi on toetatud metsa uuenemisevõime ja pikaajalise tootlikkuse säilimine. Sihttasemeks on, et uuendatud oleks vähemalt pool nimetatud aladest. Mõõdiku arvutamise aluseks on Keskkonnaagentuuri eksperthinnang raiealade pindala kohta, mis tugineb SMI tulemustele ning Keskkonnaametile esitatud andmed turustatud taimede ja seemnete koguste kohta. Uuendamisena arvestatakse eelkõige istutamist ja külvi, lähtudes turustatud taimede ja seemnete aastast kogustest. Keskkonnaagentuuri hinnangulise raiemahu põhjal on 2025. aasta erametsade uuendamise tegelik tase XX%. See ületab sihttasemeks seatud 50% taset, kuid jääb 2024. aasta tegelikust tasemest (X%) madalamaks. Languse põhjuseks on istutustööde mahu vähenemine ning lageraiepinjala suurenemine 2025. aasta esialgses arvestuses. Seetõttu on oluline jälgida mõõdiku iga-aastast muutust ja vajaduse korral kavandada täiendavaid tegevusi erametsade uuendamistööde mahu hoidmiseks.
Riigimetsa külastatavus (mln külastust aastas RMK külastustaristul) <i>Allikas: RMK</i>	Riigimetsa külastatavuse mõõdik näitab RMK külastustaristu kasutust miljonites külastustes aastas. Mõõdik aitab hinnata riigimetsa sotsiaalset kasutust ning seda, kas riigimets pakub jätkuvalt inimestele võimalusi looduses liikumiseks, puhkamiseks ja loodusteadlikkuse suurendamiseks. Näitaja põhineb RMK koondatud külastusandmetel, sealhulgas külastusloendurite ja muude külastusseire meetodite põhjal saadud hinnangutel. RMK avaldab kalendriaasta koondnäitaja oma aastaraamatus või muudes väljaannetes ning mõõdikut hinnatakse kord aastas. Seetõttu selgub 2025. aasta tegelik tase pärast RMK 2025. aasta koondandmete avaldamist 2026. aastal. Sihttase tuleneb RMK 2024-2028 aastaraamatus seatud eesmärgist, mille kohaselt võiks RMK külastustaristul olla aastas vähemalt 2,9 mln külastust. Mõõdiku 2024. aasta tegelik tase oli 3,2 miljonit külastust, mis kinnitab, et RMK külastustaristu kasutus püsib kõrge tasemel ning riigimetsa puhke- ja liikumisvõimalused on kasutajatele jätkuvalt olulised.
Programmi tegevuse Keskkonnakorraldus mõõdikud	

Keskkonnamõjude hindamise menetluste keskmine kestus Kliimaministeeriumi haldusala asutustes (kuudes) <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Möödikuga “Keskkonnamõjude hindamise menetluste keskmine kestus Kliimaministeeriumi haldusala asutustes (kuudes)” saadakse teave keskkonnamõju hindamise (KMH) menetluste kestuse kohta praeguses praktikas. Kuigi möödik põhineb vaid kahe Kliimaministeeriumi haldusala asutuse statistikal (Keskkonnaamet ja Transpordiamet kui otsustajad KMH menetluses), tuleb arvestada, et praktikas on kõige rohkem KMH-sid algatanud Keskkonnaamet, mistõttu annab möödik piisavalt asjakohase üldistava ülevaate. Kliimaministeeriumi üldine eesmärk on kiirendada KMH menetlusi ja tõsta nende kvaliteeti. Möödik kirjeldab juba teostatud KMH menetluste näitel üldise eesmärgi saavutamist.
Programmi tegevuse Kiirgusohutus möödikud	
Kiirgusohutuse riikliku arengukava ja selle alampaanide eesmärkide täitmise määr, % <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Kiirgusohutuse riikliku arengukava eesmärkide ja selle möödikute jälgimine aitab hoida ülevaadet kiirguskaitse hetkeolukorrast. Ühtne lähenemine, teadlikkuse tõstmine ning efektiivne ressursside haldamine aitavad tagada, et kiirgusallikaid käsitletakse ohutult ja vastutustundlikult. Kiirgusohutuse riiklik arengukava on oluline raamistik, mis suunab kiirguskaitse tegevusi Eestis. Eesmärkide täitmise määra jälgimine võimaldab hinnata, kui efektiivselt on rakendatud kokkulepitud meetmeid erinevates valdkondades.
Paldiski reaktorisektsoonide dekomissioneerimise ja lõppladustuspäiga ettevalmistavate tegevuste täitmise määr, % <i>Allikas: AS ALARA, KLIM</i>	Paldiski reaktorisektsoonide dekomissioneerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspäiga ettevalmistavate tegevuste täitmise möödik hindab kumulatiivselt, millises ulatuses on ellu viidud kavandatud ettevalmistustööd. Möödiku andmeid esitab AS ALARA koostöös Kliimaministeeriumiga, tuginedes kindlaks määratud vastutajatele ja ajakavale. Paldiski endise tuumaobjekti reaktorisektsoonide dekomissioneerimine ja lõppladustuspäiga rajamine on valdkonna mahukaimad ja kulukaimad üksikprojektid, mille kogukulu ulatub kuni 154 miljoni euronist aastani 2065, mistõttu on otstarbekas jälgida nende edenemist eraldiseisva möödikuga. Möödik annab selge signaali, kui projekti elluviimine viibib ning tekib vajadus täiendavate ressursside kaasamiseks või tegevuskava kohandamiseks. Käesoleva programmiperioodi jooksul toimuvad eelkõige eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlused ning vajalikud keskkonnauuringud ning lõppladustuspäiga tehniline kavandamine, millele tuginedes on võimalik liikuda tegevuslubade taotlemise etappi eeldatavasti 2030. aastal.
Tuumaenergia ja ohutuse seaduse koostatud alamaktide arv (tk kumulatiivselt) <i>Allikas: KLIM</i>	Tuumaenergia ja ohutuse seaduse (TEOS) koostatud alamaktide arv hindab, millises tempos viiakse ellu seaduse rakendamiseks vajalikud õigusloometööd. Möödik on kumulatiivne ning kajastab vastuvõetud alamaktide koguarvu, milleks käesoleval programmiperioodil on 17. Möödik tugineb Kliimaministeeriumi õigusloome planeerimise andmetele. Sihttasemed seatakse lähtuvalt TEOS-i eeldatavast jõustumisest 1. jaanuaril 2027, millest alates algab alamaktide vastuvõtmine. Möödiku lisamine on põhjendatud, kuna tuumaregulaatori tõhus toimimine eeldab, et vajalikud rakendusaktid oleksid koostatud ettenähtud tähtaegadeks – viivitused üksikmäärustes võivad takistada regulaatori tegevust laiemalt. Alamaktide koostamise tempo sõltub osaliselt Riigikogu menetluse käigust ja võimalikest muudatustepanekutest, mistõttu vaadatakse sihttasemed vajaduse korral üle pärast TEOS-i vastuvõtmist.